

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'.

✱ ΗΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 27 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1911 ✱

ΑΡΙΘΜΟΣ 429

“Ένας λαός υψώνεται ἅμα δείξη πὼς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΛΚΑΙΟΣ Σονέττο.

Ν. ΑΜΟΥΡΓΙΑΝΟΣ. Ὁ Μαλλιαρismus.

ΚΙΜΩΝ ΓΑΛΑΖΗΣ. Ἀπὸ τὸ «Τραγῶδι τοῦ γυρισμοῦ».

ΡΗΡΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Γλάστρα.

ΚΑΘΑΡΕΤΗ ΔΗΛΑ. Μαυρίλα.

Ν. ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ. Ὅπου ὁ λαὸς νοιώθει τὴν ἀλήθεια.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Ψυχάρης καὶ Βενιζέλος.

ΜΙΑΤΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΑΣ.

ΑΡ. Σ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Ἀνοιχτὸ γραμματάκι.

ΨΥΧΑΡΗΣ. Ἡ πρώτη ἐπίκριση.

» Γνωμικὰ ἀπὸ τὴν «Ἀπολογία».

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΨΥΧΑΡΗΣ ΚΑΙ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Πολλοὶ παραξενεύτηκαν μὲ τὴ δήλωση τοῦ Ψυχάρη στὸ περασμένο φύλλο τοῦ «Νουμᾶ», ποὺ ἐπαιρνε πίσω τὴν ἀφιέρωση στὸ Βενιζέλο ἀπὸ τὸ δῆγημά του τὸ «Ἐθνικὸ Συμπόσιο.» Οἱ ἐπιπόλαιοι καὶ περίφημοι γιὰ τὴν ἀμάθειά τους δημοσιογράφοι μας, καὶ πρώτη ἢ «Ἐστία» ποὺ τὴ χαρακτηρίζει ἢ κουτοξυπνάδα τῶν μακάρων καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων ποὺ τίποτ' ἄλλο δὲν τοὺς τραβά τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὸ «δὸς ἡμῖν σήμερον», ξαφνιαστήκανε περισσότερο, καὶ κοροιδέψανε, ὅπως πάντα δά, τὸν Ψυχάρη. Καὶ τί μ' αὐτὸ; Μήπως ἔχασε τίποτα ὁ Ψυχάρης ἀπὸ τὴν ἀξία του; Ἡ μήπως παραπειστήκανε μερικοὶ νὰ πιστέψουνε πὼς ὁ Ψυχάρης δὲ φέρνεται πάντα καθὼς πρέπει; Αὐτοὶ βέβαια θὰ μάθουνε καὶ τώρα πὼς τὸ ἀπαιτοῦσε ἢ ἀνάγκη, ὁ ἴσιος δρόμος, ἢ λογικὴ νὰ γίνῃ ὁ τι ἔγινε.

Ὁ Ψυχάρης δουλειὰ δὲν εἶχε μὲ τὸ Βενιζέλο. Ἀξαφνα μερικοὶ δημοτικιστὰδες ἀπὸ τὴν Κρήτη, φίλοι τοῦ Ψυχάρη μὰ φίλοι καὶ τοῦ Βενιζέλου, τοῦ γράψανε πὼς ὁ πολιτικὸς τῆς Κρήτης εἶναι δημοτικιστὴς ἀπὸ τοὺς πιδ φανατικούς, πὼς ἀγαπᾷ τὸ ζήτημα, πὼς στρέγει στὸν ἀγῶνα καὶ πὼς πρέπει ὁ Ψυχάρης νὰ τονε τιμῆση στέλνοντάς του κανένα του ἔργο. Ὁ Ψυχάρης, μὲ τὴν καρδιά του τὴ μεγάλη, μὲ τὴν ψυχὴ του τὴν ἄβολη, δὲν κάθισε νὰ πο-

λυκοσκινίση τὸ πράμα. Στέλνει μερικά του βιβλία τοῦ Βενιζέλου μὲ χειρόγραφες ἀφιέρωσες, μὲ λόγια χαριτωμένα. Προσμένει ἀπάντηση. Μήτε φωνή, μήτε ἀκρόαση. Τοῦ γράφει ἓνας ἀπὸ τοὺς φίλους πὼς ὁ Βενιζέλος ἔλαβε μὲ χαρὰ τὰ βιβλία του καὶ πὼς τοῦ ἔστειλε κιόλας καὶ γράμμα. Τέτοιο γράμμα ὁ Ψυχάρης ποτέ του δὲν ἔλαβε. Ἄρα ὁ Βενιζέλος καθὼς φαίνεται εἶπε πὼς τοῦ ἔγραψε χωρὶς νὰ τοῦ γράψῃ. Ὑστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ ἓνας ἄλλος φίλος τοῦ γράφει πὼς ὁ Βενιζέλος θὰ κάμῃ καὶ θὰ δείξη γιὰ τὸ ζήτημα, μὰ πὼς ἀκόμα φοβᾶται καὶ δὲ θέλει νὰ φανερωθῇ. Ὁ Ψυχάρης οὐτὸ μεταξὺ τοῦ ἀφιερώνει τὸ «Ἐθνικὸ συμπόσιο.» Ἐρχεται τὸ ζήτημα στὴ Βουλὴ. Καὶ τὴν ὥρα ἴσια ἴσια, τὴν κρίσιμη ὥρα, ποὺ ὁ Βενιζέλος ὁ ἀγωνιστὴς, ὁ ἀνορθωτὴς, ὁ δημοτικιστὴς, ἔπρεπε νὰ δείξη χαραχτήρα, πίστη, σεβασμὸ στὶς ἰδέες του, γυρίζει πίσω, ἀνακατώνει τὰ πράματα, θολώνει τὰ νερά, μιλά ὅπως μίλησε γιὰ τὸν Ψυχάρη, λέει τὴν ἐπίδρασή του «δλήθρια» καὶ στὸ τέλος χαντακώνει τὸ ζήτημα, ρεζιλεύει τὸ ἔθνος, χώνοντας στὸ Σύνταγμα ἐκεῖνη τὴν ἀνελεύτερη διάταξη. Γιὰ νὰ μὴν τύχη καὶ χάσει τὴν ἐξουσία. Μὰ τί ἄλλο κάνανε ἴσαμε τώρα τὰ παλιὰ κόματα ποὺ τὰ καταδικάζουμε; Ἐτσι, ὄντας Πρωθυπουργὸς ἓνας Βενιζέλος, ψηφίστηκε τέτοια ἐθνικὴ ντροπή. Ἡ ἀφιέρωση τοῦ Ψυχάρη δὲν ἔστεινε πιά. Εἶτανε ἀνάγκη, εἶτανε ζήτημα ἀξιότητας νὰ φύγῃ. Κ' ἔφυγε. Ἄθρωπος ποὺ δὲν ἔχει τὸ θάρρος τῆς γνώμης του καὶ τὴν ἀληθινὴ γνώση γιὰ τὸ ζήτημα, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι δημοτικιστὴς. Γιὰ νὰ ὑπερετήσης τὸ ἔθνος χρειάζεται νὰ εἶσαι στρατιώτης πιστὸς τῆς ἰδέας. Μὰ ἢ ἰδέα γράφει μεγαλεῖο, γράφει χαραχτήρα. Ἄμα δὲν ἔχεις μέσα σου τὴν ἱερὴ φωτιά, εἶσαι πεθαμένος ἄθρωπος, ἀφανισμένος πολιτικὸς. Ἡ τάξη σου εἶναι ν' ἀκολουθᾷς ἀθρώπους τῆς πνευματικῆς σειρᾶς καὶ τῆς μικρόφυχης ἐπιτηδειότητος τῆς κάθε «Ἐστίας». Τίποτ' ἄλλο.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

(Παρμένα από την «Απολογία» πού βγήκε στα 1906).

Μας είπανε πώς δὲν πρέπει νὰ γγίζουμε τὴν καθαρῆουσα, ἐπειδὴ κ' ἔχει τὰ ἱστορικά της, ἐπειδὴ καὶ στηρίζεται σὲ παράδοση μακρινή, ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν παράδοση βαστᾶ καὶ δικαιώματα δικά της. Ποιά εἶναι ἡ παράδοση τῆς καθαρῆουσας, νὰ σᾶς τὸ πῶ ξάστερα, καλὰ καλὰ δὲν τὸ βλέπω. Βλέπω μονόχα πὼς ἀλλάζει παράδοση μὲ τοὺς αἰῶνες, ἐνῶ ἡ δημοτικὴ δὲν ἀλλάζει.

Ὁ Φρόνιχος, πού ἀτίμιζε καὶ πού μῆτε ὁ Μέναντρος ὁ κωμικός δὲν τοῦ φαινότανε γνήσιο παιδί τοῦ ἀττικισμοῦ, ὁ Εἰρηναῖος κι ὄλοι μαζί τους οἱ ἀττικιστάδες, πού θέλανε νὰ γράφῃ ὁ κόσμος σὰν τὸν Πλάτωνα καὶ τὸ Δημοστένη, τί ἄλλο εἶτα νε καὶ τοῦ λόγου τους παρὰ δασκάλει πού στὸ δεύτερο αἰῶνα τοῦ Χριστοῦ γυρέβανε νὰ γυρίσουνε πίσω ἕξ ἑπτὰ αἰῶνες δρόμο;

Κι ὡστόσο ποιὸς νίκησε; Νίκησε — καὶ νομίζω πὼς δὲν παρατηρήθηκε ἀρκετὰ ἡ νίκη, πού εἶναι σημαντικὴ γιὰ τὸν ἀγῶνα μας τὸ σημερινὸ — νίκησε ἡ κοινὴ γλῶσσα, μ' ἄλλα λόγια ἡ δημοτικὴ τῆς ἐποχῆς. Νίκησε ὁ Πολύδιος, πού τέσσερεις αἰῶνες πρὶν ἀπὸ τοὺς Φρόνιχους καὶ τοὺς Εἰρηναῖους, κατὰλαβε τὸ ζήτημα, τόσο κατὰβαθα μάλιστα πού ὁ Λουκιανὸς ὁ μαργιόλος, μ' ἔλη του τὴν τέχνη, δὲν τὸ κατώρθωσε νὰ ξαναστηλώσῃ τὸν ἀττικισμό, δηλαδὴ τὴν καθαρῆουσα. Νὰ λοιπὸν πού ἀπὸ τότες κόπηκε ἡ περιφημὴ παράδοση.

Ἐπιχειρήματα δὲν ὑπάρχουνε. Ὑπάρχει ἀνάγκη πραχτικὴ, μαζί της ὑπάρχει καὶ τὸ χρέος τὸ ἐθνικόν. Γραμματικὴ θέλουμιε πού νὰ τὴ μαθαίνουνε τὰ παιδιά, ἑλληνικὴ γλῶσσα πού ἡ Ἑλλάδα νὰ τὴ μαθαίνῃ. Ἐθνικὴ γραμματικὴ. Ὁ φανατισμὸς ὁ δικός μας εἶναι ἡ ἔννοια πού ἔχουμε γιὰ τὸ παιδί: ὁ φανατισμὸς μας εἶναι ἡ ἀγάπη μας πρὸς τὸ ἔθνος. Τὸ σπουδαῖο, τὸ μόνον ζήτημα, τὰ παιδιά, δηλαδὴ τὸ ἔθνος, κι ὅποιος τὸ συλλογιστῇ μὲ τὴν καρδιά καὶ μὲ τὸ νοῦ του, θὰ κατὰλάβῃ πὼς τὰ χωρατὰ τελειώσανε, τελείωσε ἡ μισὴ γλῶσσα καὶ μᾶς χρειάζεται τώρα σωστὴ, κανόνικὴ κι ὀλοζώντανη.

Νὰ τὴν καλλιεργήσῃ τὴ γλῶσσα τοῦ ὁ λαός. Ὁραῖα. Ἐμεῖς, παρακαλῶ, πού τὴν καλλιεργοῦμε, μήπως δὲν εἴμαστε ἀπὸ τὸ λαό; Ἀπὸ ποῦ νὰ βγήκαμε; Ἀπὸ ποῦ νὰ κτεθῆκαμε; Ἀπὸ τὰ σύννεφα; Ὁ λαὸς τὴν ἔκαμε τὴ γλῶσσα του, κάθε μέρα τὴν κάνει. Πὼς θέλετε νὰ τὴν καλλιεργήσῃ, ὅσο δὲν τὴ γράφει, ὅσο δὲν τὴ γράφει κανεῖς, ὅσο δὲ σταθῆς πρῶτος ἐσὺ παράδειγμα πού νὰ σὲ μιμηθῇ ὁ λαός;

Ὅτι κι ἂν πῆτε, ὁδὲν θὰ τοὺς ἀλλάξετε τοὺς νόμους τοὺς φιλολογικούς, πού εἶναι ἱστορικοὶ νόμοι καὶ δάφτοι. Ἀπὸ τοὺς πεζογράφους, ἀπὸ τοὺς ποιητάδες, ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς μ' ἓνα λόγο, καλλιεργήθηκε παντοῦ κάθε γλῶσσα φιλολογικὴ. Ἐνα μονόχα νὰ ρωτᾶτε, ἂν ἡ γλῶσσα πού γράφουμε, ἂν ἡ γλῶσσα πού καλλιεργοῦμε, ἔχει τὴ λογικὴ της, ἔχει τὴ γραμματικὴ της, ἔχει τὴν τέχνη καὶ τὴν ποίησὴ της.

Σὲ συζήτηση ἐρχοῦμαστε, ἄλλο τίποτα. Γιατί νὰ μὴ φιλονικήσουμε γιὰ τὸ τάδε καὶ τὸ τάδε φιλικά; Μὰ τὴν ἀρχὴ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ τὴν παραδεχτῆτε, κ' ἡ ἀρχὴ θέλει κανόνα, θέλει ἐνότητα — στὴ γλῶσσα καὶ στὸ ἔθνος.

Πὼς εἶναι δυνατό νὰ μὴν ὑπάρχουνε ἀνώτεροι σὲ τέτοιο ζήτημα, στὸ ζήτημα τῆς γλώσσας πού γράφεται; Ποιὸς θὰ τὴ γράφῃ; Ἄθρωπος. Γιατί ὁ ἄθρωπος πού θὰ τὴ γράφῃ νὰ μὴ σταθῇ ἀνώτερός μου; Γιατί νὰ μὴ σταθῇ ἀνώτερος κι ἀπὸ τὸν καιρό; Ἄν ὁ Σολωμὸς, ἂν ὁ Βαλαωρίτης, ἂν ὁ Βηλαρὰς δὲν εἶχανε γράφει, πὼς θὰ γράφαμε σήμερα; Πὼς θὰ ζούσαμε, ἂν ὁ Σολωμὸς, ἂν ὁ Βαλαωρίτης, ἂν ὁ Βηλαρὰς δὲν εἶχανε ζήσει, καλέ, τί λέω; Ἄ δὲ ζούσανε ἀκόμη ἀναμεταξύ μας; Ἀφοῦ ζοῦνε, θὰ πῆ πὼς φανήκανε ἀνώτεροι κι ἀπὸ τὸν καιρό. Τὴν πέννα μας ἐκείνοι συχνὰ τὴν κυβερνοῦνε: τὴν ψυχὴ μας ἐκείνοι, ἀκόμη καὶ σὰ δὲν τὸ νοιώθουμε, μᾶς τὴ δημιουργοῦνε.

Μοιάζουμε οἱ δασκάλοι μὲ κάτι δύστυχα θαλασσοπούλια, πού λὲς καὶ φωλιά δὲν ἔχουνε, πού ὁ ἀνεμὸς τὰ παραδέρνει ἀπὸ μίαν ἀκρὴ τοῦ ὠκεανοῦ στὴν ἄλλη ἀκρὴ: ἔτσι κι ἄφτοι ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ὡς τὰ χρόνια τὰ δικά μας, πετοῦνε ἀναποφάσιστοι καὶ σασισμέναι, βλέπουν ἓνα κῶμα, μὲ στιγμὴ κάθονται, φέβγουνε πάλε, βουτοῦνε, ψαρέβουνε μιὰ εὐκαιρίαν, τὴ ρίχνουνε καὶ τούτῃ στὸ γιάλο ἄσαρκη σὰν πού εἶναι, ἀρπάζουνε στὸν ἀέρα κάτι γένεσα, γένεσος, δὲν τοὺς θρέφουνε ὁμως, τὰ ρίχνουνε καὶ δάφτα, καὶ πάνε, πάνε, πάνε, πάνε ὀλοένα, μὰ χῶμα νὰναπαφτοῦνε ἐδὲ θάνταμῶσουνε πουθενά.

Πρόστυχη, ἐβγενικὴ λέξι, δὲ σημαίνει τίποτα. Ἐσὺ ὁ ποιητὴς θὰ τῆς δώσης ἐβγένεια ἢ προστυχάδα κατὰ τὸν τρόπο πού θὰ τὴ μεταχειριστῆς.

Ὅτι βλέπουμε στὶς ἄλλες γλώσσες, τὸ βλέπουμε καὶ στὴ δημοτικὴ μας. Χυδαῖσμούς, ἐβγένειες θάπαντῆσης, καὶ σὲ δάφτη. Ἀπὸ τοὺς χυδαῖσμούς ἴσια ἴσια κι ἀπὸ τίς ἐβγένειες καταλαβαίνεις πὼς μορφώθηκε γλῶσσα κοινὴ.

Πρέπει νὰ γίνουμε δυὸ Γραμματικὸς γιὰ τὰ Ἑλληνόπαιδα. Μὲ τῆς δημοτικῆς. Μὲ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Ἀπαραίτητῃ μάλιστα κι ἀπὸ σκοποῦς

πραχτικούς, αφού ή γραμματική τής δημοτικής σε κάθε γραμμή της και στην ουσία της ελληνοποιείται από την γραμματική τής αρχαίας. Φυσικό, μιά και είναι μάννα ή αρχαία τής σημερινής μας.

*

Τίποτα δέν υπάρχει πού νά καταστρέψη πιά τελειωτικά τήν καθαρέδουσα, τήν κωμωδία. τήν ανίερη παρωδία πού λέγεται καθαρέδουσα, τάφυσικο τέρας, τήν καθαρέδουσα, τίποτα πιά σίγουρο δέν υπάρχει από μιά ελληνική γραμματική, γιά νά τήν ξεπαστρέψη. Τέτοια γραμματική θά τήν τρέμουνε οί δασκάλοι, γιαντί θά σταθή θλεθρός τους, και γι' αυτό δέ ζυγώνουνε νά μās τήν κάμουνε.

*

Δέ γνωρίζω βιβλίο στην Ελλάδα πού νά μιλήθηκε περισσότερο από τό Ταξίδι μου—και πού νά διαδόστηκε λιγώτερο! "Αν τό διαδάζανε, θά περνούσε άπαρατήρητο. Θόρυθος δέ θά γινότανε κανέννας, γιαντί θά συμφωνούσανε όλοι, γεμάτο κοινοτοπίες, καθώς είναι. "Αρπάζανε μιά λέξη από δω, μιάν από κεί, τήν τρίτη, ό άνεμος τούς τήν έφερε, τήν άλλη, τήν άκούσανε από κάποιονε πού τήν άκουσε από τόν τάδε πού τήν άκουσε από τό δείνα, και πού νά ξέρω; Συνέπεια, με τέτοιο σύστημα, νά σηκώσουνε πόλεμο.

*

Τή σκέψη τή δική μας τή γλυκαίνει και τήν κάνει λαφριά λαφριά ή καθάρια συνείδησή μας. Φυτέδουμε περιβάλλο σπου όλα θά τά βρίσκουνε κατόπι χωρίς κόπο. Τοιμάζουμε, καθιερώνουμε γλώσσα κανονική, έφκολομάθητη γιά τό έθνος, έφκολομάθητη μάλιστα γιά τά παιδιά.

Γ Λ Α Σ Τ Ρ Α

Τό δέρνει ό αγέρας άπονα και ό γήλιος τό χαλώνει. Λιμάνι του ληστή, φωλιά τ' άητού και του ζωκλέφτη ψηλά είν' χτισμένο τό χωριό μες τ' άκαρπα τά βράχια. Τά βήματά μου άχοϋν βαριά. "Έρμα 'ν τά στενορρήμια και τά κονάκια άμίλητα, κλειστά τά παραθύρια, βουβές οί μάντρες· πουμενά δέν πνέει ζωής σημάδι. Λείπει δεντράκι πράσινο και πόρτα γιά τόν ξένο· και ό θρόισμα άργαλιού ή λαλιās ανάκουστα γρικιέται παιδεύει μου τή μοναξιά και σφίγγει τήν καρδιά μου... Μά πέρα στην άκροδρομιά νιοποτισμένη γλάστρα ξανοίγω σε παράθυρο πού έντός πυκνοφουντώνει κατσαρωτός βασιλικός όλο δροσιά και νιάτα. Πάνου του βόσκει τή χαρά μιά χρυσαχτίδα του ήλιου κ' ή πρασινάδα του είν' ξανθιά και άνάστα ή μυρουδιά του. Κόρη άγνωρη, σε μάντρεψα γλυκειά κ' ευδιασμένη κ' έγάρδια σε χαιρέτησα διαβαίνοντας νά φύγω. Και στα σταχτιά τά ισώματα, στ' άλικα πάνου βράχια, μες τά όργωμένα μέτωπα, στα βυθισμένα μάτια στα σφραγισμένα στόματα, κρυφή λαχτάρα τρέμει. Τ' άρρυθμιστο και τό τραχι και τ' άγριο τό χωριό σου ποθει καρδιά πού νά διψά, τραγούδι πού ν' άνθίζει ποθει και περιμένει σε νά βγής νά τό μερέψης γιά νά φουντώση τό κλαρι και τό χαμένο γέλιο.

Μά πρώτα απ' όλα άναζητá από σε του νοϋ τή λάμψη πού είν' ή κορφή τής παρθενιάς, ή συντροφιά τής ζήσης και ό δρόμος στα γεράματα. Γιατί έδω κάτω πάντα μακαρισμένη είν' ή καρδιά πού όλο διψά και πίνει, μά ό νοϋς πού φέγγος σκόρπισε διπλά μακαρισμένος.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ "ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΓΥΡΙΣΜΟΥ"

Οί άνδρες πού τις ρώτησα, μου είπαν, σε λίγο φτάνεις Μά τόσο καρτερά καιρό και άκόμα δέν έφάνης Και στις έρμιές γυρίζοντας καλώ σε νύχτα μέρα Κι απ' τόνομά σου πλημμυρώ τόν καθαρόν άγέρα. Κι όλο γυρίζω στην έρμιά, ψυχή καμιά τριγύρου, Βαδίζω κ' έχω συντροφιά τή μοναξιά του "Απείρου, Του ούρανού μόνο άπάνω μου τό άθάμπωτο κρουστάλλι "Απλώνεται σε θάλασσα με δίχως περιγιάλι. Και σε καλώ· κ' εκεί πού λέω τώρα θά σ' άγρουκίσω Τής έρμιές ό άντίλαλος άκούω νά έρχεται πίσω...

Χρόνια, καιρούς, μέσ' στους άγρους άνθους σωρούς μαζεύω Και τρέχω έδω και τρέχω εκεί και όλοϋθε τά γυρεύω Τά μαύρα πώλαμπαν μαλλιά, τά πού άγαπούσα τόσο Με τούς άνθους πού μάζωξα, γιά νά τά στεφανώσω Μά δέ σε βρίσκω και ό καιρός όσο πιζροδιαβαίνει Τόσο γλυκαποθύμητη στο νοϋ μου σ' άνασταίνει...

"Ανοιξη πάλι, μέσ' στη γή ξυπνών τά νέα φύτρα Και ξαναπλάθεται ή ζωή μέσ' στην παλιά τή μήτρα Και μέσ' στη μέρα τή γλυκειά πού αποθυμίες άφήνει "Ο "Ηλιος βλογάει τά πλάσματα γεμάτος καλοσύνη Χαρά στους, πού θάπαντηθούν μέσ' στης ζωής τό δρόμο Με τής αγάπης τόν παλμό και τό γλυκό τόν τρομό... Μονάχα έσύ δέ φαίνεσαι μέσ' στη χαρά του κόσμου· Φώς, άστραψε και φώτισε τά σκότη πόχω έντός μου...

"Αργίνο

KIMΩΝ ΓΑΛΑΖΗΣ

ΣΟΝΕΤΤΟ

Του Ρήγα Γκόλφη

Παλιά μου αγάπη, μέρες πού θωρούσα γιά πάντα πιά σβησμένες, ήρθαν πάλι με πλέριο φως, χαρές πού άναδιψούσα τις βρήκα στην όλόθερμή σου αγάλη.

"Ω, νά! τά ρόδα στο παλιό άνθογαλί, πού άρρωστα νά ρέβουν τά θαρρούσα, παίρνουν ζωή· γυρνάει σε παρακάλλι του γκινόνη ό θρήνος· τό πού άγαπούσα

ώ, νά! τό βρίσκω πλάι σου και παύει ό δρόμος μου ό άτέλιωτος· σιμά σου άποσταμένος γέρνω· φλόγα άνάβει

θεόρατη ή αγάπη στην καρδιά μου και μέσα στην όγρη γλυκειά ματιά σου θωρώ νά καθαφτίζεται ή χαρά μου.

Α Ξ κάδα

ΔΑΚΑΙΟΣ

ΜΑΥΡΙΔΑ

Σύννεφα μαύρα επλάκωσαν με χαλασμού φοβέρα
Και μανιασμένα σκέπασαν το ζαφειρένιο φως.
Και τί πυκνά αν σωριάζονται τη λάμψη να θαμπώσουν,
Πίσω τους πάντα ανέγγιχτος δὲ μένει ὁ οὐρανός ;

Στιβάζονται, στιβάζονται, παλεύουν μεταξύ τους,
Τὰ φουσκωμένα τους πλευρά ανοίγουν κι ὁ σωρός
Ὁ μαύρος, λυώνει, χάνεται . . . Τὰ ζαφειρένια πλάτια
Γελοῦν ὡς πρὶν γαλήνια με τὸ τρανό τους φῶς !

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΗΛΙΑ

Η ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΚΡΙΣΗ

Ἀφιερώνεται τοῦ Δ. Α. ΤΣΙΜΠΟΥΚΗ, στὸ Βόλο

Ὁ φίλος μου ὁ Ἀλεξάντρ Ἰβάνοβιτς— σπουδά-
ζουμε κ' οἱ δυὸ μας ἀπάνω κάτω τὰ ἴδια, βυζαντι-
νολογοῦμε κ' οἱ δυὸ— ἤρθε νὰ με διηγήσῃ προχτὲς τὸ
βράδι, κάθησε στὴν πολθρόνα τὴν κόκκινη, κοντὰ
στὸ τραπεζάκι τοῦ σαλονιοῦ, ὅπου καθότανε κάθε
φορὰ, πῆρε δίπλα στὸ τεψί ἕνα τσιγαράκι, τῶκοψε
στὴ μέση— ἔτσι τὸ συνήθιζε— ἀναψε τὸ ἕνα τὸ μισό
κι ἀρχίσαμε τίς κουβέντες. Πολὺ μοῦ ἀρέσει νὰ
κουβεντιάζω με Ῥούσσους. Ὁ Ῥωμῖός, ἀν καὶ φω-
νάζει κάμποσο, ἀν καὶ μωρολογᾷ γιὰ χίλια δυὸ
πράματα, ὡστόσο τὰ βαστᾷ ὅλα μέσα του, ὅλα τὰ
σημαντικά, ὅλα τὰ δικά του, τᾶχει κρυφὰ καὶ κρυμ-
μένα στὰ ὕλλα τῆς καρδιάς του, λίγα σοῦ λέει τὸ
κάτω κάτω καὶ πολὺ πῶτερα συλλογιέται. Ὁ Ῥού-
σος, μυστικὸ δὲν ξέρει τί θὰ πῆ, σοῦ τὰ ξεφουρνίζει
ὅλα ὅξω μεμιάς, τρελαίνεται γιὰ ὀμιλίες κ' εἶναι ἄ-
ξιός νὰ τὸ στρώσῃ ἀλάκαιρη τὴ νύχτα κι ἀκόμη τὸ
πρωῖ, νὰ σοῦ ἀραδιάζῃ ἄρατα θέματα, μάλιστα
νὰρχισῇ νὰ σοῦ ξομολογήθῃ τὰ καθέκαστα ποῦ τὸν
ἀφοροῦν. Με τὸ στόμα του ἀνοίγει ἀμέσως τὴν
καρδιά του.

Ὁ Ἀλεξάντρ Ἰβάνοβιτς εἶναι καλός, ἥσυχος,
πανάγαθος ἄθρωπος. Δὲν εἶναι δὲ καὶ τόσο μωρό-
λογος, ποῦ νὰ σοῦ ξενοχτίσῃ γιὰ νὰ σοῦ ἀποσώσῃ
κανένα του ἱστορικό. Θέλει καὶ τὸν ὕπνο του ὁ χρι-
στιανός. Στὶς ἔντεκα ποῦντο σηκώνεται ἀπὸ τὴν
πολθρόνα του καὶ με ἀποχαριετᾷ. Μὰ ὅταν τὸ φέ-
ρῃ ὁ λόγος, ξέρει νὰ σοῦ πῆ καὶ κανένα γουστόζι-
κο ἀνέκδοτο. Θυμᾶται τὰ παιδικήσια του, τὰ πε-
ρασμένα, τὰ νοστιμέβεται, σοῦ δίνει ὄρεξη, τὰ νο-
στιμέβεται καὶ σύ.

Ἐκείνη τὴ βραδεῖα, μιλούσαμε γι' ἀδιάφορα
πράματα, γιὰ τὸ ἕνα καὶ γιὰ τὸ ἄλλο.

— «Ἀλήθεια, λέει, διάβασα, ἔτυχε νὰ διαβάσω
προχτὲς μιὰ ἐπίκριση γιὰ ἕνα σου βιβλίο, στὸ . . .»

Ο ΝΟΙΜΑΣ

καὶ μοῦ εἶπε τὸν τίτλο ἑνὸς γνωστοῦ γερμανικοῦ
περιοδικοῦ.

— «Φαντάσου, τοῦ ἀποκρίνομαι, πὼς τᾶκουσα
κι ἀκόμη δὲν κατώρθωσα νὰ διαβάσω τὴν ἐπίκριση.»

— «Δὲν ἀπορῶ. Συνηθίζει κανεὶς. Κοντέβου-
νε μάλιστα μῆνες ποῦ δημοσιέφτηκε, δίχως βλέπω νὰ
σὲ μέλῃ. Νὰ εἴσουνε πῶς νέος, θὰ τὴν ἀρπάζεις, θὰ
τὴν διάβασες ἀμέσως.»

— «Τί τὰ θέλεις ; Δὲν πρόφτασα.»

— «Δὲν πρόφτασες ἢ δὲν ἴδρωσέ τᾶφτί σου. Πέ-
ρσσε ὁ καιρός. Ὅλα, φίλε μου, μπορεῖ κανεὶς νὰ
τὰ ξεχάσῃ, ὡς καὶ τὴν πρώτη του τὴν ἀγάπη. Πο-
τέ του δὲν ξεχνᾷ τὴν πρώτη ἐπίκριση γιὰ τὸ πρῶ-
το του τὸ βιβλίο !»

Ὁ Ἀλεξάντρ Ἰβάνοβιτς χαμογέλασε. Κατάλα-
βα πὼς πάλι κάτι θὰ θυμήθηκε, ποῦ γύρεβε νὰ
βρῇ τρόπο νὰ μοῦ τὸ δηγηθῇ. Δώστου πιά καὶ γὼ
κάρβουνα στὴ φωτιά.

— «Γιὰ τί ἀγάπη καὶ γιὰ τί ἐπίκριση μιλάς ;
Γιὰ καλή, γιὰ κακὴ ἐπίκριση ; Γιὰ κακὴ, γιὰ κα-
λὴ γυναίκα ;»

— «Τὴ γυναίκα τὴν καλή, ματάκια μου, ποῖος
τὴ συνορίζεται ; Νομίζει ὁ ἄντρας πὼς εἶναι χρέος
τῆς ἢ καλοσύνη. Νομίζει κι ὁ συγγραφέας πὼς τὸ
χρέος του κάνει ὁ ἐπικριτὴς, κάνοντας καλὴ ἐπίκρι-
ση.» Κ' ἔσκασε στὰ γέλια ὁ Ἀλεξάντρ Ἰβάνοβιτς.

— «Ὅστε κακὴ ἐπίκριση ἐννοεῖς ; Μὰ νὰ μοῦ
δώσῃς τὴν ἄδεια νὰ σοῦ ἀντιπαρατηρήσω, πὼς ἡ
παρομοίωση σὰ νὰ κουτσαίνῃ. Με τὴν κακὴ γυ-
ναίκα, πόσοι νέοι—καὶ πόσοι γέροι—δὲν τὸ συλλο-
γιστήκανε ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά τους νὰ πνιγοῦνε !
Ποῖος τὸ συλλογίστηκε γιὰ μιὰ κακὴ ἐπίκριση ;»

— «Ποῖος ; Νά, ἐγὼ τὸ συλλογίστηκα, με τὰ
σωστά μου κιάλας. Πὼς με βλέπεις ἐδῶ, ἀπορῶ κι ὁ
ἴδιος.»

— «Ἡ μωρὸ θὰ εἴσουνε—ἡ μωρός.»

— «Εἴμουνε εἴκοσι δυὸ χρονῶ παλληκάρι, τε-
λειόφοιτος τοῦ Πανεπιστήμιου, στὴ Μόσκα. Με εἴ-
χανε διορίσει καθηγητὴ στὸ Γυμνάσιο καὶ καμάρω-
να τὸ μαδί μου τὸ φράκο με τὰ χρυσὰ κουμπιά,
γιατὶ τέτοια εἶτανε τότες ἡ καθηγητικὴ στολὴ στὰ
γυμνάσια.»

— «Σὲ φαντάζομαι. Ὁρατὰ θὰ σοῦ πῆγαινε, με
τὸ μπόι σου.»

— «Ἀμέ ; Ὅταν εἶχαμε καμὰ ἐπίσημη περί-
σταση, φορούσαμε μάλιστα καὶ σπαθὶ στὸ πλάγι.»

— «Δὲν ἤξερες νὰ τὸ βαστάξῃς καὶ σοῦ κάμανε
τὴν ἐπίκριση ;»

— «Τὸ βαστοῦσα περίφημα. Νὰ εἶχα μόνο σπα-
θί, δὲ θὰ ἔλεγε κανένας τίποτα. Ἔλα δὲ ποῦ εἴκο-
σι δυὸ χρονῶ ἄθρωπος, ἀποφάσισα καλὰ καὶ σώ-

νεί, νὰ δημοσιέψω δυὸ βιβλία, δυὸ τόμους σωστούς.»

—«Μόνος σου τοὺς εἶχες κάμει καὶ τοὺς δυό;»

—«Ναί, φίλε μου, καὶ γέλα ὅσο θέλεις. Εἶχα βγάλει τὴν ψυχὴ μου ὥσπου νὰ τοὺς καταφέρω. Κόπιαζα μέρα νύχτα. Καὶ δὲν τὸ λυπόμουνε. Ἄχ! τί ὠραία, τί βλογημένα χρόνια ποὺ εἶτανε κείνα! Πῶς περνοῦσανε οἱ βραδεῖές, ἡσυχὰ καὶ ζεστά, τὸ χειμῶνα στὴν κάμερή μου, μὲ τὸ σιγανὸ τὸ μεθῆσι ποὺ μόνο ἢ δουλειὰ ξέρει νὰ σοῦ τὸ χαρίζῃ, ὅταν τῆς λάμπας σου τὸ φῶς ἡμερα φέγγει στὸ τραπεζάκι σου, ὅταν εἶσαι βέβαιος πῶς κανέναν δὲ θάρθῃ νὰ σὲ ζαλίση, πῶς ἴσια μὲ τὸ πρωῖ, τὸ σκοτάδι τὸ ἀγαθὸ σὲ προστατέδει, πῶς καιρὸ ἔχεις ὅσο θέλεις, καὶ πιάνεις, πότε τὸ τσιγάρο, πότε τὴν πέννα σου, νὰ ὄνειροπλέκῃς ἢ νὰ γράφῃς.»

Ὁ Ἀλεξάντρ Ἰδάνοβιτς, ἐνῶ μιλοῦσε, κοίταζε μὲ ὄψη μακάρια τὸν οὐρανὸ—τοῦ ταβανιοῦ μου, κ' ἔβλεπε στο πρόσωπό του ζουγραφισμένο τὸ σλάβικο τὸ μυστικισμὸ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς θυσίας.

Δὲν τόλμησα νὰ τὸν ἀντισκόψω καὶ ξακολούθησε·

—«Ἄχ! τῆς λάμπας μου ἐκεῖνο τὸ φῶς τὸ γλυκό, πῶς τὰγαπούσα! Ἔλεγα πῶς κάτι θὰ γίνουνε τὰ βιβλία μου μὲ τὸ φῶς τῆς καὶ μὲ τῆς πίστης τὸ φῶς, ποὺ ἀπαλὰ μοῦ φώτιζε τὰ σωθικά μου. Ἔλεγα πῶς ἴσως τὸ καταφέρω νὰ προκόψῃ λιγάκι μὲ τὰ βιβλία μου ἢ ἐπιστήμη—τί βοήθος σοῦ εἶναι μιὰ τέτοια ἰδέα θὰ τὸ ξέρῃς!—ἔλεγα πῶς θὰ βγῆ τίποτις ὠφέλιμο γιὰ τὴν ἀθρωπότητα, τουλάχιστο γιὰ τὸν τόπο μου, ἀπὸ τὴν ἀκατάπαφτη ἐργασία. Μ' ἓνα λόγο, νόμιζα τότες πῶς καὶ γὼ εἶχα μέσα μου κάτι ποὺ μπόρουσε ὁ κόσμος νὰ τὰκούσῃ.»

—«Μάλιστα εἶχες πολλὰ νὰ πῆς, ἀφοῦ τὰ εἶπες σὲ δυὸ τόμους.»

—«Ὁ ἓνας γράφηκε γιὰ τὰ παιδιά. Ἦθελα νὰ τοὺς μάθω λίγη γραμματική, μὰ νάχη μέσα τῆς καὶ λίγη ἐπιστήμη, ὅση τὸ στομαχάκι τους σηκώνει. Ὁ κυριώτερος σκοπός μου, νὰ τοὺς δείξω πῶς τύπος δὲ σημαίνει τίποτα, πῶς δὲν ὑπάρχουνε τύποι, πῶς ὑπάρχει ζωὴ καὶ πῶς ἴσια ἴσια κάθε τύπος εἶναι κ' ἓνα φανέρωμα ζωῆς. Πολεμοῦσα νὰ τοὺς τὸ δείξω ἀπὸ τὴ λαλιά τους τὴν ἴδια.»

—«Κρίμας! Τί κρίμα!»

—«Γιατί;»

—«Γιατὶ ἔπρεπε ἀφτὰ στὴν Ἑλλάδα νὰ τὰ πῆς. Ἀγκαλά, δὲ θὰ καταλάβαινε κανέναν. . . Ὡστε ὁ δέφτερος τόμος;»

—«Ὁ ἄλλος τόμος γιὰ κάτι πρὸ σπουδαῖα. Μελετοῦσα τὴ μεσαιωνικὴ μας φιλολογία. Εἶτανε τότες καινούργια μελέτη.»

—«Καὶ δὲ βγήκε νὰ σὲ παινέσῃ ὅλος ὁ κόσμος;»

—«Ἄρχιζα νὰ φοβοῦμαι ξεναντίας πῶς δὲ μὲ διάβασε κανέναν. Μὲ πόση τρομάρα ξεδίπλωνα περιοδικὰ καὶ φημερίδες, νὰ διῶ ἂν καμιὰ ψυχὴ μὲ συλλογίστηκε, ἂν εἶχα κάμει καλὰ ἢ κακὰ, νὰ μοῦ τὸ πῆ ὁ χριστιανός, κι ἂν ἄξαφνα πουθενὰ μοῦ ξέφυγε κανένα λάθος, νὰ τὸ διορθώσω, νὰ ὠφελῆθῶ.»

—«Ἄν εἶτανε μάλιστα κανέναν ἐπαινος, ἀκόμη καλλήτερα, τί πρᾶμα;»

—«Καὶ βέβαια. Καλὸ, κακό, πρέπει κάτι νὰ κοῦσης. Τὸ δημόσιο μορφώνει τὸ συγγραφέα, ἐπιστήμονα ἢ φιλόλογο, κι ὁ συγγραφέας πάλι μορφώνει τὸ δημόσιο. Ἀλληλοβοήθεια. Πῶς μπορεῖς νὰ φανναστῆς μιὰ πέννα σ' ἓνα ἔρημο νησί; Πῶς μπορεῖς νὰ φανταστῆς φωνὴ δίχως ἀντίλαλο; Πρέπει κιόλας νὰ εἶναι κανέναν ἢ γίγαντας ἢ λωλός, γιὰ νὰ φω.άζῃ, δίχως τριγύρω του ἀφτί.»

Ἔσκυφα τὸ κεφάλι καὶ τὸ βάσταξα τόσο χαμηλά, καθὼς λέει ὁ ποιητῆς, ποὺ ταραχτήκε ὁ δύστυχος καὶ μὲ ξώτησε τί ἔχω.

—«Τίποτα! Λίγο πονοκέφαλο.»

—«Λοιπὸν ἐγὼ πρόσμενα κι ὄλο πρόσμενα.»

—«Ἠρόσμενες ἐπίκριση. Ἄχ! Ἀλεξάντρ Ἰδάνοβιτς, θαρῶ πῶς μοῦ τὰ χάλασες. Τί ἔγινε τῆς λάμπας σου τὸ φῶς τὸ σιγανὸ ποὺ σὲ μεθοῦσε; Ἦ μήπως εἶσαι καὶ σὺ σὰν τοὺς ἄλλους; Ῥεκλάμα θέλεις καὶ ἢ ἀγάπη τῆς ἰδέας δὲ σοῦ φτάνει.»

—«Μὴν τὸ λές! Ἡ ἀγάπη τῆς ἰδέας! ἴσια ἴσια ἐπειδὴ τὴν ἀγαπᾶς, ἔχεις λαχτάρια νὰ πετύχῃ, κι ὅταν τὴ βλέπεις ποὺ πετυχαίνει, ἄχ! τί οὐράνια χαρὰ τότες ποὺ σὲ περεχύνει! Δὲν ὑπάρχει πουθενὰ γυναίκα ποὺ μεγαλῆτερη χαρὰ νὰ σοῦ χαρίσῃ.»

—«Ἀλεξάντρ Ἰδάνοβιτς, εἶπες τώρα καὶ τοῦ λόγου σου μιὰν ἀνοησία. Τὰσύγκριτα συγκρίνει. Ἄς υποθέσουμε ὅπως εἶπες, πῶς τὴν ἰδέα σου πολεμᾶς νὰ τὴ διαδώσῃς. Μιὰ γυναίκα ὡστόσο, γιὰ τοὺς ἄλλους δὲν τὴ θέλεις.»

—«Ἔσεῖς ἐδῶ στὸ Παρίσι ἔχετε πνέμα. Ποιὸς θὰ μοῦ ἀποδείξῃ ὅμως πῶς καὶ μιὰ γυναίκα δὲν τὴν ἀγαπᾶς, ἐπειδὴ ἄρεσε στοὺς ἄλλους, πῶς δὲ σοῦ ἄρεσε περισσότερο τοῦ ἴδιου ἐπειδὴ σὲ ζουλέθουνε οἱ ἄλλοι; Πῶς τὸ ξέρεις κιόλας πῶς εἶναι ὁμορφῆ, ἂ δὲν τὴ θάμασε ὁ κόσμος; Ἐσὺ μάλιστα ποὺ εἶσαι ποιητῆς, θὰ μοῦ τὸ ἀναίρεσης τάχα πῶς ἴσια ἴσια γιὰ τὸ λόγο ποὺ λατρεύεις μιὰ γυναίκα, θὰ τῆς πλέξῃς ἓναν ἔπαινο στεφάνι, καὶ τί νόημα ἔχει ἔνας ἔπαινος, ἂν τὸ νόημά του δὲν εἶναι ποὺ βάζεις τὰ δυνατὰ σου, γιὰ νὰρέσῃ καὶ στοὺς ἄλλους ἢ φιληνάδα;»

—«Πνέμα βλέπω δὲ σὰς λείπει καὶ στὴ Μόσκα.»

— «Συλλογίσου τώρα τί σημαίνει νάχης μιὰ ἰδέα. Μὰ τί λέω, νάχης; Μήπως σημαίνει πῶς τόντις θέλεις νὰ τὴν ἔχης ἔτσι δική σου, μόνος; Μὰ μόνος δὲ ζῆς. Ζῆς μέσα στοὺς συναθρώπους. Ἄν τὸ λοιπὸ τὴν ἰδέα σου, τὴ βρίσκεις πῶς εἶναι καλή, ὁ πόθος σου θὰ εἶναι νὰ τὴν καταλάβῃ ὁ κόσμος ὅλος, νὰ τὴν κάμῃ δική του, τὴ δική σου τὴν ἰδέα. Καὶ πῶς θὰ τὸ νοιώσῃς πῶς ἀξίζει, ἂ δὲν ἀκούσῃς πῶς σὲ κρίνουνε»

— «Ἦ σ' ἐπικρίνουνε »

— «Βέβαια !»

— «Μ' ἄλλα λόγια καὶ δίχως τόσες φιλοσοφίες, πρόσμενες μιὰ ἐπίκριση.»

— «Τὴν πρόσμενα, γιατί ἀγαποῦσα τὴν ἰδέα μου ἂν εἶναι καλή, θὰ τὴν παραδεχτοῦνε· ἂν εἶναι κακή, θὰ τὴν ἀπαρνηθοῦνε. Ἄφτὸ λαχταροῦσα νὰ μάθω.»

— «Καὶ τότες, ὑποθέτω, ἦρθε καμιὰ ἐπίκριση, νὰ σοῦ κόψῃ τὸ βήχα.»

— «Δὲν ἦρθε μοναχὴ τῆς. Ἦρθε πρῶτα ἓνας φίλος ἀπὸ τὴν Πετρούπολη. Πήγαμε στὴ λοκάντα τὸ βράδι, νὰ φάμε μαζί. Μιλοῦσαμε, καὶ στὴν κουβέντα, ἔτσι, μ' ἓνα ὕφος ἀδιάφορο ἢ ποὺ ἤθελε νὰ φανῆ τέτοιο, μὲ ρωτᾷ.— «Εἶδες τὸ ἄρθρο ποὺ δημοσιέφτηκε ἀπάνω στὰ δυὸ σου τὰ βιβλία;» — «Ποῖο ἄρθρο, ἀδερφέ; Ποῦ; Ἄπὸ ποιόνε;» — «Ἄπὸ τὸν περίφημο τὸ Ζακούσκη, τὸν καθηγητὴ στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Πετρούπολης, στὸ γνωστὸ περιοδικὸ *'Ρούσκιη Βρέμννηκ*, τίς προάλλες.» — «Στὸ Θεό σου, ποῦντο, ποῦντο, νὰ τὸ διῶ; Δὲν τόφερες μαζί σου; Στὴν τζέπη σου δὲν εἶναι;» — Γέλασε ὁ ἄθροπος.— «Ὅχι, βέβαια!» — «Μά, στὴ ζωὴ σου, τί λέει; τί γράφει; πῶς μὲ κρίνει;» — «Νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, δὲ θυμοῦμαι!» — «Τὴ διάβασες τίς προάλλες, καὶ δὲ θυμάσαι; Χωρατέβεις;» — «Ἄφου θὰ τὸ διαβάσῃς, μοῦ ἀποκρίνεται μὲ μιὰ ἡσυχία ποὺ ἐμένα μ' ἔκανε φουρτούνα, τί σὲ μέλει ἂν τὸ ξέχασα ἢ ὄχι;» — «Θὰ τὸ διαβάσω, ποῦ, χριστιανέ μου;» — «Νά, ὅπως κάνουμε ὅλοι, στὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Πανεπιστημίου.» — «Πῆγα, δὲν εἶτανε.» — «Πῆγες, ἔχτές;» — «Κάθε μέρα πηγαίνω, δυὸ φορές.» — «Δὲ σημαίνει. Δὲν ἔφτασε. Θὰ φτάσῃ ὅπου κι ἂν εἶναι.» — «Νὰ τὸν πάρῃ ὁ περιδρομὸς γιὰ τὸ φλέγμα του. Ἐπίκριση τοῦ βιβλίου μου καὶ νὰ μὴν ἀγόρασε τὸν ἀριθμὸ! Μάτι δὲν ἔκλεισα τὴ νύχτα. Συλλογίστηκα νὰ πάω νὰ ξυπνήσω κανένανε στὸ Πανεπιστήμιο, ἄξαφνα τὸν πορτιέρη, νὰ μοῦ ἀνοίξῃ, νὰ τὸ πιάσω στὸ τέλος τῶν τελῶνε τὸ περιοδικὸ ἐκεῖνο. Ἐτρεξα πρῶτ' πρῶτ'. Ἀκόμη κλειδωμένες οἱ πόρτες τῆς Βιβλιοθήκης. Ἀνάθεμάν τους ὅλους! Προσμένω μιὰ ὥρα, μπαίνω μέσα, γυρέδω. Μήτε ἰ-

χνος ἀπὸ *'Ρούσκιη Βρέμννηκ*. Δὲν τὸ εἶχανε λάβει ἀπὸ τὴν Πετρούπολη, λέει. Κόντεφα νὰ πεταχτῶ—μὲ τὸ σιδηρόδρομο ἔννοεῖται — ἴσια μὲ τὴν πρωτέβουσα. Καλὰ ποὺ δὲν ἔφυγα. Φτασμένο τὸ περιοδικό, μόνο ποὺ κάποιος προφέσσορας τὸ εἶχε δανειστή καὶ δὲν τὸ γύριζε. Ἄκοῦς ἐκεῖ; Ἄμέ, ἢ ἀνυπομονησία μου ἐμένα, ποὺ τέτοια ἐπίκριση θάποφάσιζε γιὰ τὸ μέλλο μου, δὲ λογάριάζε τάχα στὰ μάτια τοῦ σιῶ προφέσσορα, ποὺ τὸ κράτησε ἀλάκαιρη μιὰ μέρα; Τὴν ἀβριανή, νὰ το πιά στὴν κοινὴ τράπεζα ὅπου βάζουνε ὅλα τὰ περιοδικὰ στὴ μεγάλη τὴ σάλα. Μὲ τρόπο τὸ ἄγγιξα. Μόλις τόλημσα μὲ τὰ χέρια μου νὰ τὸ βασταζῶ. Ἐπειτα, ἔτσι, μονομιάς, λαίμαργα, ἔπεσα καὶ τὸ ρούφηξα.»

Ὁ Ἄλεξάντρ Ἰδάνσκιτς τὰ δηγότανε μὲ τόση ζέση, τόσο δραματικά, ποὺ τὸν ἄφρινα κι ἄκουγα. Θέλησα ἐκεῖνη τὴ στιγμή νὰ ρωτήσω τί ἔλεγε τὸ ἄρθρο μαθές. Μὰ δὲν πρόφτασα. Ἐσκυψε λυπητερά τὸ κεφάλι κι ἀναστέναξε·

— «Ἄχ! τί ἄρθρο καὶ τί ἐπίκριση! Μετάνοιωνα ποὺ τὸ διάβασα. Καὶ καταλάβαινα πῶς ὁ φίλος μου ἤθελε νὰ μὲ κοροιδέψῃ· σὰ μοῦ ἀποκρίθηκε πῶς ξέχασε τί ἔγραφε. Μήπως τέτοιο ἄρθρο ξεχνιέται; Καλέ, πῆγες θὰ ἦρθε ἀπὸ τὴν Πετρούπολη, νὰ μοῦ τὸ μάθῃ πῶς βγήκε. Βέβαια! Ἐδλεπε πῶς δὲ σκοτώθηκα, πῶς δὲ σκοτωνόμουνε. Στοχάστηκε.— «Θὰ πῆ πῶς δὲν τὸ διάβασε!» Κ' ἔδραμε, γλήγορα γλήγορα, νὰ διῆ τὸ θάνατό μου»

— «Τί μοῦ ψέλνεις, μωρὲ ἀδερφέ;»

— «Σοῦ ψέλνω ἐκεῖνο ποὺ συλλογιόμουνε τότες. Εἶμουνε ἀτιμασμένος. Ἀτιμασμένος μπροστὰ στὸν κόσμο. Τὸ διάβασε ὁ προφέσσορας, ἀφου τὸ δανείστηκε κιόλας. Τὸ διάβασε ὁ καθέννας, ἀφου τὸ βάλανε στὴν κοινὴ τράπεζα τῆς μεγάλης σάλας. Τί μοῦ ἀπόμνησε νὰ κάμω; Νὰ πιγῶ!»

— «Μά, παιδάκι μου, τὸ κάτω κάτω τί ἔλεγε τᾶρθρο;»

— «Τί ἔλεγε; Βέρος ἀφανισμός. Ἄπὸ τὴν κορφή στὰ νύχια. Γινόμουνε λάσπη, κι ἀπὸ ποιόνε; Ἄπὸ τὸ μεγαλύτερο κριτικὸ τῆς Ῥουσίας, ἀπὸ τὸ Ζακούσκη. Καὶ κεῖνα τὰ δυὸ χοντρά χοντρά λάθια ποὺ μοῦ ξεσήκωνε! Δὲν μποροῦσα πιά, φίλε μου, μήτε στὸ δρόμονά φανῶ. Καὶ τόντις, ἀφου τέλειωσα τὸ διάβασμά, σὰ χρειάστηκε νὰ γυρίσω σπίτι, ἔφυγα σκύφτοντας τὸ κεφάλι, μὴν τύχη καὶ μὲ διῆ στὸ πρόσωπο κανέννας ἀναγνώστης, κανέννας υπάλληλος τῆς Βιβλιοθήκης καὶ καταλάβαινε. Μιὰ καὶ βρέθηκα ὄξω, σὰν τὸ φάντασμα γλιστροῦσα δίπλα δίπλα στοὺς τοίχους τῶ σπιτιῶνε, γιὰ νὰ περάσω ἀπαρατήρητος. Πῆρα τὴν ἀνάσα μου λιγάκι, ἄμα κλείδωσα τὴν πόρτα τῆς κάμερῆς μου. Γιὰ δυὸ μέρες, ἀδύνατο, δὲν τὸ

κούνησα. Παρακάλεσα τὸν πορτιέρη νὰ μὲ φέρνῃ τὸ φαγί μου· ἀνέβαινε, κουδούνιζε, μόλις ἀνοίγα, τῶπαιρα μ' ἓνα χέρι καὶ μῆτε φαινόμενε. Ὁρεξὴ νὰ φάω δὲν εἶχα. Τίς σαράντα ὀχτῶ ἀλάκαιρες ὄρες πού ἔμεινα στὴ μοναξιά μου, μὲ παίρνανε οἱ λογισμοί, ἔφταναν σὲ ἀναγκαῖα, λογικὰ συμπεράσματα. Σίγουρο πῶς ὕστερις ἀπὸ τέτοιο ἄρθρο, νὰ ξακολουθήσω καθηγητὴς στὸ γυμνάσιο, μῆτε νὰ τὸ στοχαστῶ· θὰ μὲ πάθαινε πιὸ τῆς ἀξιοπρέπειας νὰ προπάρω, νὰ δώσω τὴν παραίτησή μου. Ἴσως νὰ ξοριστῶ κιόλας ἀπὸ τὴ Μόσχα. Νὰ ξοριστῶ, ἀχ! κι ἀπὸ τὸν κόσμον, κι ἀπὸ τὴ ζωὴ, γιὰ τὸ χειρότερον εἶτανε, πού ὡς τὰ τότες γιὰ τὰ ἰδανικά μου ζοῦσα, καὶ πού τώρα θρούβαλα γινόντανε τὰ ἰδανικά μου. Νά. Νέος εἶμουνε, γελάστηκα. Νόμιζα πῶς κάτι ἀξίζανε τὰ βιβλία μου· ἓνας ἠλικιωμένος, προκομμένος, σοφός, μού ἔδειχνε, μού ἀπόδειχνε πῶς δὲν ἀξίζανε τίποτα. Καλὰ, φρόνιμα ἔκαμε. Θὰ σκοτιθῶ, νὰ τελειώσῃ. Μὲ τέτοια λάθη, πού σήμερον πιά τὰ ξέρει ὁ καθένας, πῶς νὰ ζήσω; Καὶ μὲ τὴν ἡσυχία, μὲ τὴν ἀδιαφορία πού ἔχει ἓνας ἄθρωπος ὅταν πιά μῆτε ἀπελπισμένος δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι, ἀφοῦ τὰ βλέπει ἀποτελειωμένα ὅλα μιά καὶ σώνει, ἀφοῦ φώναξε κι ἀφτὸς τὸ *τετέλειται* τῆς ἀγωνίας, πῆγα στὸν προφέσσοντα πού εἶχε δανειστῆ τὸ περίφημον τὸ περιοδικὸ καὶ πού ἄκουσα χρόνια τὰ μαθήματά του. Ἦθελα νὰ τὸν ἀποχαιρετήσω— χωρὶς ἐννοεῖται νὰ τοῦ μάθω τὸ σκοπὸ μου. Ἄγκαλὰ, περιττό. Διάβασε τὸ ἄρθρον, θὰ τὸ συμπέρανε καὶ μοναχός του πῶς τὸ χρέος μου, νὰ πεθάνω. Μὲ δέχτηκε ὁ ἄθρωπος μὲ χαρούμενον γελαστὸ πρόσωπον. Στοχάστηκα· εἰρωνία καὶ καμῶνεται. Σκυθρόπικα λοιπὸν ἀκόμη περισσότερο.— «Τί τρέχει σήμερον, μὲ ῥωτᾶ, καὶ μού τᾶχεις κατεθασμένα.» — Σάστισα μὲ τὸ ῥώτημα.— «Δάσκαλε, θὰ ξέρετε!» — «Τί νὰ ξέρω; Καὶ πῶς νὰ ξέρω τίς δουλειές σου;» — Μὰ τᾶρθρον . . .» — «Ποῦ ἄρθρον;» — «Τᾶρθρον τοῦ Ζηκούσκη, στὸ Ῥούσκιον Βρέμεννικ . . .» — «Ναί, ἀλήθεια, θυμοῦμαι. Ὁ καημένος ὁ Ζηκούσκης . . .» — «Ὁ καημένος, ἀφτὸς;» — «Βέβαια, πάσκει ἀπὸ τὸ στομάχι καὶ κάποτες ξεθυμαίνει μὲ μιὰ ἐπίκριση. Τοῦ εἶναι κι ὠφέλιμο.» — «Ἐγὼ ἔλεγα . . .» — «Κατάλαβα. Γιὰ τοῦτο κατσούφιατες; Εἶναι τιμητικὸ πρᾶμα, ὅταν ἀρχίζει κανεὶς, νᾶχη τέτοια ἐπίκριση καὶ μάλιστα, σὰν εἶναι ἡ ἐπίκριση κακὴ, θεία ἢ βελλάμα. Θὰ διῆς. Κατόπι θὰ τίς ἀποθυμᾶς· θὰ γράφῃς κι ὁ ἴδιος.»

Στὰ μάτια τοῦ ἀγαθοῦ μου τοῦ Ἀλεξάντρ Ἰδανόβιτς ζουγραφίζονταν ἀκόμη τὸ σάστιμά του, ὅταν ἄκουσε τότες ἀπὸ τὸ δάσκαλό του τέτοια λόγια. Τὴ μεγαλύτερη ἐντύπωση τοῦ τὴν εἶχε δώσει

ἐκεῖνο πού εἶπε γιὰ τὴ στομαχοαῤῥώστια τοῦ Ζακούσκη.

— «Μὲ χαντάκωσε μιὰ ἐπίκριση, μ' ἔσωσε μιὰ λέξι.»

— «Δὲ μοῦ λές σὲ παρακαλῶ. Ἦθελα πολὺ, μὰ πολὺ, νὰ μάθω κάτι. Γιὰ τὴν ἐπίκριση ξέρω. Τώρα, ὁ ἐπικριτὴς σου. Χωρὶς νὰ σὲ διαβάσῃ, σ' ἐπικρινε ἢ διάβασε ἄς εἶναι τουλάχιστον ἓνα σου βιβλίον ἀπὸ τὰ δύο;»

— «Καὶ τὰ δύο μου, καλέ, τί λόγος; ἀφοῦ ἀπὸ ἄκρη σὲ ἄκρη τὰ χτυποῦσε, λάθος δὲν ἄφινε στὴ γωνιά του, παράπεμπε καὶ σὲ κάθε σελίδα.»

— «Ἔτσι; Παράπεμπε κιόλας; Μεγάλον ἔθνος εἶστε σεις οἱ Ῥούσοι! Λοιπὸν ἀφτὸς, προτοῦ σὲ κατηγορήσῃ, σὲ εἶχε διαβάσει;»

— «Φυσικά!»

— «Καὶ παραποιόσουνε! Τί ἀχάριστος πού εἶσουνε! Πρῶτον νὰ διαβάσῃ κανεὶς, κ' ἔπειτα νὰ ἐπικρίνῃ! Νά ἔθνος! Μά, παιδάκι μου, ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνια πού γράφω, ἄλλη λαχτάρα δὲν ἔχω γιὰ τὰ βιβλία μου στὴν Ἑλλάδα.»

Δεφτέρα, εἴκοσι τέσσαρες - δεφτέρα, τριάντα μιά τοῦ Ἀη Δημήτρη, 1910.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΔΙΧΩΣ ΤΙΤΛΟ

«Ἐνα μου δῆγμα, Ἐθνικὸ Συμπόσιο, πού δημοσιεφτηκε στὸ Νουμά, εἶναι, λέει, ἀφιερωμένο τοῦ Βενιζέλου.

Ἐργάφεται ἡ ἀφιέρωση, ὁ ἄθρωπος καὶ τὸνομά του.

Τὸ δῆγμα μνήσκει.»

ΨΥΧΑΡΗΣ

Αὐτὰ τὰ λίγα λόγια ἔχουνε δημοσιευτῆ στὸν περασμένο «Νουμά.» Ὅποιος τὰ διάβασε ἀπόρησε, στάθηκε, κ' ἔβαλε δυνατὰ γέλια. Κάτι ἔπαθε ὁ Ψυχάρης! Ἡ «Ἐστία» τὰ κοροΐδενε μὲ τὸ σαρκαστικώτερον τρόπο. Ὑστερ' ἀπὸ τὸ Μιστριώτη, τὸν Ψυχάρη!

Κι ὅμως τὰ λόγι' αὐτὰ εἶναι ἀπὸ τὰ ὁμορφότερα πού εἶπε ὁ Ψυχάρης. Μιὰ κρανυγὴ γεμάτη ἀπὸ ἱερὴ καὶ ποιητικὴ ἀγανάκτηση. Ἐνα ποίημα ἀπὸ τὰ ὠραιότερά του. Ἐνας τόμος σὲ δύο τρεῖς σειρές. Μιὰ ζωὴ ὁλόκληρη σὲ δύο τρία λόγια...

Δὲν ἔβρισε τὸ Βενιζέλο ὁ Ψυχάρης. Δὲ σηκώθηκε νὰ βάλῃ μπράβους νὰ τονε σκοτώσουνε. Δὲ θέλησε νὰ τονε ρίξῃ ἀπὸ τὴν Ἀρχή. Δὲν τοῦ ἔκανε συλλαλητήρια. Ἀπλῶς τοῦ πῆρε πίσω ἓνα τριαντάφυλλον πού τοῦ εἶχε προσφέρει. Τέτοια κάνουμε ὁ-

ταν είμαστε παιδάκια κ' η ζωή μας είναι γεμάτη από αλήθεια κι από ένθουσιασμό...

Είχε θαυμάσει τὸ Βενιζέλο ὁ Ψυχάρης, τὸν εἶχε ἀγαπήσει. Καὶ τὴν ἀγάπη του τὴν ἔδειξε χαρίζοντάς του ὅ,τι μπορούσε. Κ' ἔτυχε τὸ χάρισμά του νὰ εἶναι κάτι πολὺ ἰδανικό, ἕνα δῆγημά του. Κι ὅταν ἄξαφνα εἶδε νὰ γκρεμίζεται ἀπότομα μέσα του ὁ Πύργος ποὺ τοῦ εἶχε ὑψώσει, ἔτρεξε νὰ πάρη πίσω τὸ δῶρο καὶ νὰ ξαναφέρει τὴν ἀρμονία τοῦ ἑαυτοῦ του...

Ἄν εἶτανε στὴ Βουλὴ ὁ Ψυχάρης καὶ παρακολουθοῦσε ἀπ' ἀρχῆς τὸ Βενιζέλο ἀπὸ ἕνα θεωρεῖο, πολλὲς φορές θὰ τὸν ἐθαύμαζε καὶ θὰ πετοῦσε ἀψηλὰ ἀπὸ ἐνθουσιασμό τὸ καπέλλο του, καὶ θὰ τὸν ἔκραζε μεγάλο. Μὰ ὅταν θὰ ἐρχότανε τὸ **μεγάλο ζήτημα**, τὸ μεγάλο του ἰδανικό ποὺ αὐτὸς τοῦ ἀφιέρωσε τὴ ζωὴ του ὁλόκληρη, ἂν ἔβλεπε ὁ Ψυχάρης τὸ Βενιζέλο νὰ σηκώνεται ἄξαφνα καὶ νὰ λέη ἄλλα παρ' ὅ,τι αὐτὸς σίγουρα, χαμογελώντας, περιμένε, ἂν ἔβλεπε ἔτσι ἀπότομα νὰ γκρεμίζεται τὸ εἶδωλό του, φαντάζεστε τί χαλασμός θὰ γινότανε μέσα του ; Θὰ τρώμαζε, θὰ πετιότανε πάνου, θάλλαζε χρώματα καὶ στενοχωρημένος, μὴ ἔχοντας τί νὰ κάνη, θὰ πετοῦσε πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸ καὶ τὴ Βουλὴ του κάτι ἀνάλογο μὲ τὴν περιφρημὴ τοῦ Καμπρόν τὴ λέξη...

Καὶ φυσικά, τέτοια ἀπάνω-κάτω εἶταν ἡ πράξη τοῦ Ψυχάρη. Ἔκανε μιὰν αὐθόρμητη κίνηση κ' ἔβγαλε μιὰν ἀγαναχτισμένη φωνή, κ' ἔδειξ' ἔτσι ὅχι ὅτι μισεῖ τὸ Βενιζέλο, ἀλλὰ ὅτι πονεῖ γιὰ κάτι ποὺ ἀπότομα τὸ ἔχασε.

Νά, ποῦ φαίνεται ἡ μορφὴ τοῦ γυμνοῦ καὶ νά, ποῦ λάμπει ἡ ἠθικὴ τῆς ἀλήθειας. Ἄνθρωποι ποὺ στὰ καμώματά τους καθρεφτίζεται ἡ ὑστεροβουλία κ' ἡ δημοκρατία κ' ἡ ἀνηθικότητα, δὲ μπορούν ποτὲ νὰ ποῦνε τέτοια ἀγνά κι ὠραῖα λόγια. Αὐτῶν τὰ λόγια θὰ εἶναι πάντοτε ἀνήθικα καὶ πορνικά ὅσο κι ἂν λέγονται σκεπασμένα μὲ τὰ ὀνόματα τῆς Πατρίδας καὶ τῆς Θρησκείας. Μά λόγια, σὰν τὰ σημερινὰ τοῦ Ψυχάρη, ὅσο γυμνά κι ἂν εἶναι, ὅμως δείχνουν τὴν ἀλήθεια καὶ ξεσκεπάζουν τὴ σεμνότητα καὶ ἠθικότητα μιᾶς ὠραίας καὶ ποιητικώτατης ψυχῆς.

ΜΙΑΤΟΣ ΚΟΙΝΤΟΥΡΑΣ

ΓΙΑ ΝΑ ΤΥΠΩΘΟΥΝ

ΤΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΒΑΖΟΥ

(Θὰ χρειαστοῦν 500 δρ. γιὰ νὰ γίνει ἕνας τόμος ἀπὸ 10—

12 τυπογραφικά φύλλα).

Περασμένες συνδρομές

Γ. Κόκκινος

Σ. Γιαννακόπουλος

Σ. Κοντολέος (Σμύρνη)

Δρ. 125

» 10

» 5

» 2

Δρ. 142

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗ, ἀρ. 11, ΑΘΗΝΑ

Συνδρομὴ χρονιάτικη: Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ γιὰ τὴν Κρήτη δρ. 10. Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12 1/2.—Γιὰ τίς ἐπαρχίαι δεχόμεστε καὶ τρίμηνες συνδρομὲς (3 δρ τὴν τρίμηνία.—Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ἂ δὲ στέλνει μπροστὰ τὴ συνδρομὴ του.

20 λεπτά τὸ φύλλο, 20.—Τὰ περασμένα φύλλα ποὺ λιοῦνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κίβσκια, καὶ στὶς ἐπαρχίαι στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΜΙΑ ΔΗΛΩΣΗ—Ἡ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» — ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΔΙΚΗ ΜΕ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΣ—ΣΤΟ «ΦΙΓΑΡΩ» — Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ.

Ἄν εἶμαστε κάπως δυσαρεστημένοι μὲ τὸν κ. Βενιζέλο, γιὰ τὸ δὲ φέρθηκε στὸ Γλωσσικὸ Ζήτημα εἰλικρινὰ καὶ παληκαρῶς, ὅπως ὅλοι καρτερούσαμε νὰ φερθεῖ, δὲ σημαίνει τοῦτο πὼς δῶ κι ὀμπρὸς θὰ παίξουμε τὸ ρόλο τοῦ κ. Πῶπ ἢ τοῦ «Χρόνου», κατακρίνοντας συστηματικὰ κάθε πράξη του καὶ κάθε ἀπόφασή του.

Ὁ «Νουμᾶς» θὰ κρατήσῃ κι ἀπέναντι τοῦ κ. Βενιζέλου τὴν ἴδια στάση ποὺ κράτησε κι ἀπέναντι κάθε ἄλλου πολιτικοῦ ἴσαμε τώρα. Ὅ,τι καλὸ, θὰν τὸ χερροκοτεῖ κι ὅ,τι κακὸ, θὰν τὸ χτυπάει. Κ' ἐλπίζει, γιὰ τὸ καλὸ τοῦ Τόπου, πολλὲς φορές νὰ βρεθεῖ στὴν εὐχάριστη θέση νὰ χερροκοτεῖ,—καὶ νά, μάλιστα, κοντὰ κοντὰ, ποὺ τοῦ δοθήκανε κίβλας δυὸ ἀφορμὲς γιὰ χερροκοτήματα, μὲ τίς δῆλωσες τοῦ κ. Βενιζέλου γιὰ τὸ Ἀγροτικὸ ζήτημα τῆς Θεσσαλίας καὶ γιὰ τοὺς ξένους ὀργανωτὲς τοῦ στρατοῦ.

Αὐτὰ νομίσαμε πὼς ἔπρεπε νὰν τὰ δηλώσουμε καὶ γιὰ τοὺς φίλους μας καὶ γιὰ τὴν καημένη τὴν «Ἐστία», ποὺ εἶχανε κάπως πειραχτεῖ τώρα τελευταῖα τὰ νεῦρα της κι ἀρχίνησε νὰ μᾶς ἐνοχλεῖ μὲ τὰ νερόβραστα χωράτὰ της.

Κι ἀφοῦ γιὰ τὴν «Ἐστία» ὁ λόγος, καλὸ θάτανε νὰ θυμηθεῖ μιὰ μέρα τὰ λόγια μας ὁ κ. Βενιζέλος — τὴ μέρα δηλ. ποὺ ἡ «Ἐστία» θὰν τοῦ ἀποσύρει τὴν ἐμπιστοσύνη της», ὅπως τὴν ἀπέσυρε κι ἀπὸ τὸ Ράλλη κι ἀπὸ τὸ Θεοτόκη κι ἀπὸ τὸ Μαυρομιχάλη κι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἴσαμε σήμερα πρωθυπουργούς.

Γιατὶ ἡ «Ἐστία»—παλιὰ ἱστορία αὐτὴ—εἶναι πάντα μὲ τὸ Δοβλέτι, φιλοπατρίας ἔνεκεν. Δηλ. μόλις ὁ εὐνοούμενός της ἀρχινήσῃ νὰ κλονίζεται, ἡ «Ἐστία» δὲν κοιτάζει νὰν τοῦ στεριώσει τὴ θέση του, μὰ τοῦ δίνει τὴν τε-

λευταία κλωτσιά, πού τή γλύκα της, δέν μπορεί, μά άργά ή γλήγορα θάν τή δοκιμάσει κι ο κ. Βενιζέλος.

Ο ΤΥΠΟΣ, οί φημερίδες δηλ., αντιπροσωπεύουν τήν Κοινή γνώμη. Μιά χοντροψευτιά κι αυτή. Μπορεί στον άλλο κόσμο έτσι νά γίνεται, μά έδω, στην Ελλάδα, όχι.

Η κάθε φημερίδα αντιπροσωπεύει τή γνώμη του διευθυντή της, τήν άτομική γνώμη δηλ., πού τις περισσότερες φορές τυχαίνει νά μη βγαίνει ούτε και από άτομική πεποίθηση, μά από άτομικά συμφέροντα.

Και ή άπύδειξη. Ο «Χρόνος» πολεμάει λυσσασμένα τον κ. Βενιζέλο γιατί δέν μπήκε ο κ. Χαιρόπουλος, ο διευθυντής του, στον Κυβερνητικό συδιασμό και δέν είναι σήμερα βουλευτής. Οί «Αθήναι» τον πολεμούνε γιατί ο κ. Πάπ, ο διευθυντής τους, δέν έγινε Υπουργός. Η «Πατρίς» είναι Κυβερνητική γιατί ο διευθυντής της έγινε βουλευτής. Η «Εστία», τό είπαμε παραπάνου. Κτλ.

Όχι λοιπό τή Κοινή γνώμη, μά τή γνώμη όχτώ δέκα άθρώπων αντιπροσωπεύουν οί Έλλ. έφημερίδες και καιρός νά τήν καλονιώσει κι αυτή τήν ψευτιά ο κοσμάκης.

Κόμματα άρχων πρέπει τάποχτήσει αυτός ο τόπος για νά προκόψει, ο έρμος, και μόνο όταν άποχτήσουμε έφημερίδες πού αντιπροσωπεύουνε μια έποιαδήποτε άρχή κι όχι άτομικά συμφέροντα, θάποχτήσουμε και τύπο πού νά καθρεφτίζεται σέ δαύτονε ή Κοινή γνώμη.

ΚΑΙΠΟΣ μās γράφει :

«.....Δέν παρακολουθώ τή δίκη πού γίνεται τόσες μέρες τώρα στο Ναυτοδικείο. Παρακολουθώ τό ό,τι κάθε μέρα γίνεται άπ' όξω από τό Ναυτοδικείο, τις διαδήλωσες και τις άλλες φασαρίες, και, νά σου πώ τή μαυραλήθεια, καθόλου δέν ένθουσιάζομαι. Έχει δίκιο ο κ. Τσουνκαλάς ; Τό δίκιο του θά φανεϊ στο δικαστήριο. Τί χρειάζονται οί διαδήλωσες και τά «Και ναύαρχος !» και τάλλα τέτια μα-σκαραλίκια ; Καταμήνυσε τον Ήπίτη ή κάλλη για βουλευτής έβαλε ;»

Σά νά μήν έχει έδικο ο φίλος.

ΣΤΟ «Φιγαρώ» (26 του Μάρτη) ο Ψυχάρης δημοσίεψε ένα σημαντικό γράμμα για τις τελευταίες γλωσσολογικές φασαρίες και ντροπές μας και για τήν πρόθεση πού δείξανε οί φοιτητές νάνεβούνε στα γραφεία του Πανεπιστήμιου και νάποδοκιμάσουνε τό Γραμματέα του, τον ποιητή Παλαμά.

Τά πράματα, φαίνεται, για τήν ντροπερήν αυτή πρόθεση φτάσανε κάπως παραφουσκωμένα στο Παρίσι και πόνου σ' αυτό βασίστηκε ο Ψυχάρης κ' έγγραψε τό γράμμα του.

Η «ΑΚΡΟΠΟΛΗ» τής Δευτέρας έγγραψε πώς τάχα οί Έλληνες σπουδαστές του Παρισιού μπήκανε στη Σομπρόνια, τήν ώρα πού παράδινε ο Ψυχάρης, και τον άποδοκιμάσανε και τον άναγκάσανε νά πηδήσει (πώ ! πώ !) από τό παράθυρο και νά πέσει, λέει, σέ μια σκάφη γιομάτη νερό κτλ.

Νά, πώς μās τά δηγήθηκε τά πράματα ο ποιητής Σκίπης, πού του τάγραψε ο Βάρβογλης από τό Παρίσι.

Κάποιος Ρωμιός θερμοκέφαλος, πού μένει στο Παρίσι,

άναψε και φούντωσε από τις άνοησίες πού γράφανε οί Αθηναίικες φημερίδες, και πήγε στη Σομπρόνια, στο μάθημα του Ψυχάρη, και του φώναξε :

— Αυτά πού διδάσκεις δέν είναι Έλληνικά !

Ο Ψυχάρης τον κοίταξε χαμογελώντας και του είπε ήσυχα ήσυχα :

— Αυτά πού λές νάν τά πεις φραντζέζικ για νάν τά νιώσουν και οί Γάλλοι μαθητές μου !

Κι ο Ρωμιός :

— Μά έσύ και τά φραντζέζικα τά ρεζίλεψες !

είπε κ' έφυγε, ή διώχτηκε, ικανοποιημένος ο άθροπος γιατί έκαμε τό χρέος του σά Ρωμιός και σάν κοπέλι του Μιστριώτη.

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑΚΙ

ΣΤΗΝ ΟΜΟΓΕΝΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΦΟΡΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΑΚΡΟΧΩΡΙΟΥ *)

Εύλογημένοι, δέ φτάνει ένκ έθνος «νάγαπξ, νά λατρεύει και νά σέβεται βαθώς τήν ώραϊαν αυτού γλώσσαν», μά πρέπει και νά τήν καταλαβαίνει και νά τήν αιστάνεται. Βάλτε τώρα τό χέρι στην καρδιά και πέτε τήν αλήθεια. Άληθινή άγανάχτηση αιστανθήκατε «διότι διελογίσθητε ένδεχομένας αυτών (των έφόρων του Ζωγραφείου) προθέσεις, άποσκοπούσας εις έντεχνον παρείσδυσιν έν τή ήμετέρα σχολή του έν του έν λόγφ τερατώδους, μυσσαρού και άηδοϋς γλωσσαρίου δυναμένου άπορρεϋσαι λεληθότως δηλητηρίου.» ; "Αν τά σκεφτήκατε αυτά δπως τά γράψατε πριν «άγανακτήσετε», μπορεί νά γελάσατε, όχι όμως και ν' άγανακτήσατε.

Άγανάχτηση θά πεί ψυχική ταραχή και ο άνθρωπος, όταν είναι άληθινά ταραγμένος, για νά μπορεί νά μιλήσει, και νά τά πεί μάλιστα τόσο θυμωφα, πρέπει νά αιστάνεται ό,τι λέει. Προσέξτε και θά διήτε πού δέν τά αιστανθήκατε. Είπατε ποτέ σπίτι σας «άπορρεϋσαι» και «λεληθότως ;» Είπατε ποτέ στη γυναίκα σας «άγανακτώ διότι διαλογίζομαι ένδεχομένας προθέσεις, άποσκοπούσας εις έντεχνον παρείσδυσιν έν τή ήμετέρα οίκία του έν του έν λόγφ μυσσαρού και άηδοϋς γραιδίου δυναμένου άπορρεϋσαι λεληθότως δηλητηρίου.» όταν μιλούσατε για τήν πεθερά σας ; Πάει νά πεί ότι δέν τά αιστανθήκατε.

Συμφωνώ μαζί σας, ότι οί διοργανωται του φιλολογικού μνημοσύνου του Παπαδιαμάντη δέ φάνηκαν διπλωμάτες. Μά ή έλλειψη διπλωματίας από μέρος τους, δέν έβλαψε παρά «Σύμπασαν τήν Κοι-

*) ΣΗΜ. ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ» Άπό καιρό τό λάβαμε αυτό τό άρθρο, μά τάργήσαμε γιατί είχαμε άλλη ύλη, πιο βιαστική.

νόητα Μακροχωρίου» και τὸ δυστυχισμένο Πηπαδικιμάντη, ποὺ καὶ νεκρὸ ἀκόμα ἢ Ἐφοροεπιτροπὴ θέλησε νὰ τὸν ἀφήσει ἄγνωστο στοὺς Μακροχωρίτες. Δίχως ἄλλο, οὔτε ἡ ἐφοροεπιτροπὴ, οὔτε «σὺμπασα ἢ Κοινότης» διάβασε τὸν Πηπαδικιμάντη. Ἀπὸ τοὺς δημοτικιστὲς θὰ μάθαινε σὲ μιὰ ὥρα ποιὸς εἶταν, καὶ θ' ἄκουε ἓνα δυὸ ἔργα του.

— Καλὲ ποῦ ἀκουστικὴ! Νὰ πάμε νὰ χάσουμε ἀλάκαιρη ὥρα γιὰ μιὰ διάλεξη σὲ γλώσσα ποὺ ὄχι μόνο τὴν καταλαβαίνουμε, μὰ καὶ τὴν αἰστανόμαστε! Δὲ βαρυνεῖσαι ἀδερφέ! Νὰ εἶταν τοῦλάχιστο στὴν «ὠραϊαν μας γλώσσαν», ἄλλο πράϊα μπορεῖς καὶ νὰ κοιμηθεῖς ἂν σοῦ καπνίσει καὶ ὁμως βγαίνοντας νάχεις τὴ γνώμη σου, καὶ μ' ἓνα «ὠραϊα τὸν εἶπε ἀδερφέ» νὰ εἶσαι σύμφωνος μὲ τὸν πλαϊνὸ σου, καὶ ὅταν θὰ πᾶς σπῖτι σου καὶ ἡ γυναίκα σου σὲ ρωτήσῃ «εἶταν καλὰ ;», μ' ἓνα «ὠραϊα μιλεῖ» τελειώνεις καὶ τὴν κριτικὴν σου.

Πόσο λανθασμένα βλέπουμε τὰ πράματα ἐμεῖς ποὺ ζοῦμε μακριὰ ἀπὸ τὸ Μακροχωρί! Τί κουτοὶ αὐτοὶ οἱ Ἑλβετοὶ! δὲ μοιάζουν τοὺς Μακροχωρίτες. Κ' ἀλαμπουρνέζικα ἂν θέλει νὰ μιλήσῃ κανεὶς, πάνε καὶ τὸν ἀκοῦνε, φτάνει ὁ λόγος του νάχαι ἰδέες καὶ νὰ τοὺς μαθαίνει κάτι, γιατί ἔχουν τὴν παράδοξη γνώμη νὰ θεωροῦν καὶ τὸν ἀλαμπουρνέζο ἐλεύθερο νὰ μιλήσῃ στὴ γλώσσα ποὺ θέλει. Ἄν δὲν τὸν καταλαβαίνου, ἓνας μεταφραστὴς μεταφράζει. Φαντάζομαι ὅτι ἐκεῖνος ποὺ θὰ μιλοῦσε γιὰ τὸν Παπαδικιμάντη, θὰ εἶχε δίχως ἄλλο κάτι ἐνδιαφέρο νὰ πεῖ. Ἄν οἱ Μακροχωρίτες σκέπτονταν ὅπως καὶ οἱ Ἑλβετοὶ, καὶ εἶχαν μὲ τὸ Δεσπότη τοὺς τὸ αἶσθημα τῆς *καθ'αυτὸ Ἐλευθερίας*, θ' ἄφιναν «τὰς θύρας τοῦ Συλλόγου Κοραῆ» ἀνοιχτές, καὶ ἂν αὐτὸς ὁ κάποιος τοὺς μιλοῦσε σὲ γλώσσα ποὺ δὲν καταλαβαίνου, θὰ βρίσκονταν τοῦλάχιστο ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐφοροεπιτρόπους ν' ἀνέβῃ στὸ βῆμα καὶ νὰ τὰ μεταφράσῃ εἰς τὴν «ὠραϊαν ἡμῶν γλώσσαν». ἂν πάλε τοὺς ἔλεγε ἀνοησίες, θὰ εἶταν στὸ δίκιο τοὺς νὰ τὸν πετάξουν πρῶτ' ἀπὸ τὴν πόρτα, καὶ ἔπειτα νὰ κλείσουν «τὰς θύρας». Νὰ τί θάκαναν οἱ Μακροχωρίτες ἂν ἔμοιαζαν τοὺς Ἑλβετοὺς.

Κάτι ἄλλο ἀκόμα μᾶς φαίνεται παράξενο ἐμᾶς ποὺ μακριὰ ζοῦμε καὶ ἀπὸ μακριὰ βλέπουμε. Δυσκολευοῦμαστε νὰ καταλάβουμε πῶς μιὰ μέρα οἱ ἐφορο-επιτροπὸι καὶ οἱ ἐφημερίδες «στιγματίζουν τὴν Α. Παναγιώτητα γιὰ μιὰ κόκκινη ἢ ἄσπρη βίβλο, καὶ τοῦ λένε ὀρθὰ κοφτὰ ὅτι «δὲν ξέρει πιά τί λέει» καὶ τὴν ἄλλη, παίρνουν τὴ γνώμη του γιὰ τρανὸ καὶ οὐρανοκατέβαστο ἐπιχειρήμα. Κι αὐτὸ λογικὴ ἐφοροεπιτρόπων!

Τὸ πῶς τώρα ἡ ἐφοροεπιτροπὴ «ὑπὸ τὴν προε-

δρεῖαν τοῦ γεραροῦ αὐτῆς Μητροπολίτου» ξέρει ὅτι «ἐκπροσωπεύει τὴν γνώμη συμπάσης τῆς Κοινότητος» σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα, τὸ ἀφίνω σὲ σᾶς νὰ τὸ καταλάβετε. Κ' ἐδῶ μεγάλη διαφορὰ μὲ τοὺς Ἑλβετοὺς. Ποῦ νὰ τολμήσῃ μιὰ ὁποιαδήποτε ἀρχὴ νὰ βάλῃ στὸ στόμα τοῦ λαοῦ, ἰδέα ποῦ δὲν ξεστόμησε!

Τί τὰ θέλετε! αὐτοὶ οἱ Ἑλβετοὶ εἶναι ἀγριάνθρωποι· δὲν ἀναγνωρίζουν στοὺς ἐφοροεπιτρόπους καὶ στὸ δεσπότη τὸ δικαίωμα νὰ σκέπτονται καὶ ν' ἀποφασίζουν γιὰ κείνους. Μὰ ἂς μὴ τὸ παραξενεύομαστε κιόλας. Ἔχουν οἱ καημένοι τὴν ἀξίωση, ἡ γνώμη τοὺς νὰ βραβαίνει στὴ ζυγαριά!

Ἀκόμα μιὰ τελευταία ἀπορία. Γράφετε: «Εἰ καὶ τοιαῦτα προθέσεις δὲν δύνανται νὰ δημιουργήσωσιν οἰονδήποτε κίνδυνον τῆς ὠραϊας ἡμῶν γλώσσης». . . τότε τί ξεσηκώνετε καὶ συγκαλεῖτε «ὡς τάχος γενικὴν συνέλευσιν πρὸς διάσκεψιν;» καὶ χαλνᾶτε τὸ αἷμα σας, καὶ ἀποφασίζετε νὰ «κλείσετε θύρας» καὶ χάνετε κάθε σεβασμὸ γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, ἐσεῖς ποὺ λέγεστε «συνταγματικοὶ πολῖται» καὶ ὀλημερῆς ξεφωνίζετε τοὺς ἄλλους ἀπολυταρχικούς; Νὰ σᾶς τὸ πῶ φανερά. Δυὸ εἶναι τὰ συμπεράσματα: Πρῶτο, κάθε ἀπόφασή σας, γιὰ μᾶς ποὺ συνηθίσαμε στὴν καθαυτὸ ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, μυρίζε, μὲ συμπάθειο, σκληριά.

Δεύτερο, ἄδικα πολεμάτε. Ἡ δημοτικὴ πῆρε τὸ δρόμο τῆς καὶ δὲ θὰ σταματήσῃ. Ρίξτε μιὰ ματιὰ πίσω σας. Θυμηθῆτε τί ἔγινε μὲ τὴν μετάφραση τοῦ «Ἐθαγγελίου» στὴν Ἀθήνα καὶ καμαρώστε τὴν τελευταία Μιστριώτικη διαδήλωση. Λογαριάστε πόσοι δημοτικιστὲς εἶταν στὴν Πόλη στὴν ἐποχὴ τῶν Ἐθαγγελικῶν καὶ πόσοι εἶναι τώρα. Μὰ μὴ λυπᾶστε. Ἐμεῖς, μ' ἔλη μας τὴν πεποίθησιν ὅτι δὲν ἔχετε τὴν ἀλήθειαν μὲ τὸ μέρος σας, καὶ μ' ἔλη σας τὴν ἐπιμονή, δὲ σᾶς φωνάζουμε «Προδότες καὶ καταστροφεῖς τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς», γιατί θέλουμε νὰ πιστέψουμε ὅτι καὶ σεῖς μὲ πεποίθησιν πηγαίνετε. Δὲν παλεύουμε πιά, κάποτε μόνο συζητοῦμε καὶ ἴσια τὸ δρόμο μας, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θάρθει ἡ στιγμή ποὺ θὰ συνδεθοῦμε καὶ θὰ ἐργαστοῦμε ὅλοι μαζί γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ *Λαοῦ*. Τότες καὶ οἱ ἐφοροεπιτροπὸι θὰ μάθουν νὰ σέβονται τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, καὶ ἂν κάποτε τὸ ξεχνοῦν, ὁ «Νεολόγος» καὶ ὁ «Ταχυδρόμος» θὰ τοὺς τὸ θυμίζουν.

Ἰσαλλάχ ὄντα ολαδζάα.

Γενέβη 20 Φεβρουαρίου 911.

ΑΡ. Σ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

ἱατρός, ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΟΠΟΥ Ο ΛΑΟΣ ΝΟΙΩΘΕΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ

Ὡ σεις κοπέλια τοῦ Μεγάλου Συκοφάντη τοῦ Ἡρόστρατου ποῦ με τὴν ψευτιά καὶ τὴν προστυχιά σας προσπαθεῖτε νὰ τραθήξετε τὸ ταλαίπωρο ρωμαίικο στὸ βόρβορο ποῦ κυλιέστε σεις σὰν τὰ παράσιτα, διαβάστε νὰ διήτε πὼς ὁ λαὸς ἄρχισε νὰ νοιώθει τὴν Ἀλήθεια, τὴ Μεγάλη καὶ Φωτεινὴ Ἀλήθεια. Ἄρχισε νὰ νοιώθει πὼς ἄλλοι σκοποὶ σὰς ἀναγκάζουνε νὰ τοῦ δείχνετε τὸ στραδὸ καὶ σκοτεινὸ δρόμο. Ἄρχισε νὰ νοιώθει πὼς θέλετε νὰ τὸν ἔχετε σκλάβο καὶ νὰ τὸν ἐκμεταλλέεστε με ὅλα τὰ δυνατά σας. Ἄρχισε νὰ νοιώθει πὼς ὁ σημερινὸς τιποτένιος ἀγώνας σας δὲν εἶναι ἀγώνας ἀρχῶν, ἀλλὰ ἀγώνας καταχθονίων σκοπῶν. Τάφτι! σας δὲν ἰδρώνει ἂν τὸ ρωμαίικο χαθεῖ. Ὅχι. πεντάρχ δὲ δίνετε γι' ἀφτό, οὔτε γιὰ τὴ γλώσσα του σὰς νοιάζει καθόλου. Ἐσεῖς ἀγωνίζεστε με τέτια πρόστυχα μέσα γιατί βλέπετε ποῦ τὰ χρόνια τῆς σκλαδιᾶς περνοῦνε, βλέπετε ποῦ ὁ δουλεφτής ξυπνᾷ κ' ἐτοιμάζεται νὰ σὰς ἐκδικηθεῖ, βλέπετε ποῦ ἡ ὥρα σας σημαίνει. Ἐσεῖς δὲ θέλετε τὸ καλὸ τοῦ ἔθνους, ὄχι! Ἐσεῖς θέλετε ἢ φτωχολογιά νὰ βρίσκειται πάντα στὰ σκοτεινά, νὰ μὴ σὰς βλέπει τὸ τί κάνετε καὶ νὰ μὴν εἶναι σὲ θέση νὰ κρίνει τίς πράξεις σας, θέλετε νάχετε μιὰ δική σας ἀριστοκρατικὴ γλώσσα τοῦ σαλονιοῦ, ποῦ νὰ μὴ μοιάζει τὴ γλώσσα τοῦ ἐργάτη, κ' ἔτσι νὰ ξεχωρίζετε ἀπ' ἀφτουνούς. Γι' ἀφτό μεταχειρίζεστε ὅλα τὰ πρόστυχα καὶ τιποτένια μέσα, καταφέγγοντας στίς συκοφαντίες καὶ στίς ψευτιές, μιὰ ποῦ δὲν ἔχετε ἄλλα ἐπιχειρήματα φωτεινά.

⋆

Πρὶν κάμποσο καιρὸ τὸ ἐδῶ Σοσιαλιστικὸ κέντρο ἔστειλε ἕνα φίλο του στὸν «Ἐργατικὸ Σύνδεσμο τῶν ξυλουργῶν» νὰ τοῦς προτείνει νὰ τοῦς γράψει ἕναν κανονισμὸ σύμφωνα με τὰ ἐργατικά τους συμφέροντα καὶ σύμφωνο με τοῦς κανονισμοὺς ποῦ ἔχουν ὁ σύνδεσμοι τῶν ξυλουργῶν στὴν Ἑβρώπη, γιατί ὁ παλιὸς τους κανονισμὸς δὲν ἀνταποκρινόντανε στὰ ἐργατικά συμφέροντά τους. Τὸ προεδρεῖο δέχτηκε τὴν πρόταση καὶ τὸ Σοσιαλιστικὸ Κέντρο τοῦς ἔγραψε ἕνα νέο κανονισμὸ, σὲ μιὰ γλώσσα μιχτή.

Τὴν περασμένη Κεριακὴ τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου μαζωχτήκανε σ' ἕνα μεγάλο σαλόνι στὸ Πέρα, γιὰ νὰ διαβάσουν τὸν καινούριο κανονισμὸ καὶ νὰ συζητήσουν καὶ ἄλλα πράματα δικὰ τους.

Στὴν ὀρισμένη ὥρα εἶταν ἐρχομένοι ὅλοι καὶ ἡ συνεδρίαση ἄρχισε, ἀφοῦ ὁ πρόεδρος διάβασε ἕνα εἰσηγητικὸ λόγο καὶ ὁ γραμματέας τὰ πραχτικά τῶν περασμένων συνεδριάσεων, ποῦ γιὰ τὴ γλώσσα

τους δὲν ἀξίζει νὰ κάνουμε δῶ λόγος. Μετὰ τὸ διάβασμα τῶν πραχτικῶν, κάποιος κούτιος, πνέμα ἀντιδραστικὸ, ποῦ καθὼς μοῦ εἶπαν οἱ ἐργάτες, κάνει τὸν πολυῆερο προσπαθώντας νὰ μιλεῖ πάντα μιὰ γλώσσα ποῦ κι ὁ ἴδιος δὲν τὴν καταλαβαίνει, με τὸ σκοπὸ νὰ τὸν θαρρέψουν οἱ ἐργάτες γιὰ πολυγράμματο καὶ νὰ τοῦ δώσουνε τὰ πρωτεῖα (καὶ μιὰ φορὰ τὸ πέτυχε καὶ μπήκε γενικὸς γραμματέας, μιὰ γλήγορα τοῦ τὸ ἀφαιρέσανε τὸ ἀξίωμ' ἀφτό γιατί τᾶκανε σαλάτα), σηκώθηκε ἀπάνω κι ἄρχισε νὰ ξεφωνίζει σὰν τρελλός: «Κύριοι, σὰς παρακαλῶ πρῶτα πρῶτα νὰ διαβάσεται ὁ νέος κανονισμὸς. Κύριοι, μάθετε πὼς ὑποσκάπτονται τὰ θεμέλια τῆς ἱεράς ἡμῶν γλώσσας. Εἰσεχώρησαν οἱ μαλλιαροὶ ἀνάμεσά μας ἐδῶ, κύριοι! . . .» Ἦθελε κι ἄλλα νὰ πεῖ, μιὰ ἀπὸ τὴ μιὰ οἱ σφυριγματιές καὶ οἱ φωνές «ὄξω! ὄξω!» κι ἀπὸ τὴν ἄλλη οἱ φωνές «νὰ ἐξακολουθήσει!» τὸν ἀνάγκασαν νὰ σωπάσει καὶ νὰ γκρεμιστεῖ ἀπὸ κεῖ.

Τότες παίρνει τὸ λόγο ἕνας ρωμὸς λεβέντης, ὁ πρὶν πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου κ. Ἀγᾶ μπένης καὶ κάνει τὸν κούτιο ἀφτόν νὰ ξεπορτιστεῖ πὺς γλήγορα μ' ἀφτὰ τὰ λόγια «Ἐσὺ σῶπα, σὲ ξέρουμε τί πάστα εἶσαι!» Ὑστερα ἄρχισε: «Ἀδερφοί, ἀκοῦστε με μιὰ στιγμὴ. Θὰ σὰς ρωτήσω, ἐμεῖς γιατί μαζεφτήκαμε δῶ πέρα; Ποιὸς εἶναι ὁ σκοπὸς μας; Μαζεφτήκαμε νὰ κοιτάξουμε με τί τρόπο πρέπει νὰ διαφεντέθουμε τὰ ἐργατικά μας συμφέροντα: ἀλλοῦ οἱ κεφαλαιοῦχοι προσπαθοῦνε νὰ μᾶς ἐκμεταλλετοῦνε με ὅλη του: τὴ δύναμη, καὶ ρίχνουν ἀνάμεσά μας διάφορες ἰδέες μαλλιαρικές, προπαγανδιστικές, σοσιαλιστικές, θρησκευτικές, γιὰ νὰ τρωγόμεστε ἐπίτηδες καὶ νὰφίνουμε κατὰ μέρος τὰ συμφέροντά μας. Ὁ καθέννας μας, κύριοι, πάει στὸ σπίτι του τὸ βράδι πεινασμένος καὶ πότε βρίσκει ψωμί καὶ πότε δὲ βρίσκει, κ' ἔτσι ὑποφέρνουμε καὶ μεῖς καὶ τὰ παιδιὰ μας. Ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τρώμε τὸν ἑαφτό μας, σὰν τᾶτσάλι ποῦ τρίβεται μ' ἕνα κομματί ἀτσάλι. **Κεῖνοι ποῦ βρίζουνε τοῦς μαλλιαροὺς, κεῖνοι ποῦ δῆθεν ὑπερασπίζονται τὴ γλώσσα μας, κεῖνοι ποῦ λένε πὼς κινδυνέβει ἡ θρησκεία μας, κεῖνοι ποῦ βρίζουνε τὸν καθένα ποῦ θέλει τὸ καλὸ μας καὶ τὸν λένε προπαγανδιστὴ καὶ σοσιαλιστὴ καὶ δὲν ξέρω τί, ἔχουνε, ἀδερφοί μου, ἄλλους σκοποὺς, κεῖνοι εἶναι οἱ ἐκμεταλλεφτές μας, ἔχουνε λόγους δικούς τους συμφεροντολογικοὺς λόγους πολιτικούς, κομματικούς κτλ.**

Ἐμεῖς, ἀδερφοί, δὲν πρέπει νὰ κοιτάξουμε ἀφτουνούς, ἐμεῖς πρέπει νὰ διοῦμε τὰ χάλια μας, νὰ ἐξετάσουμε ποῦ εἶναι πρῶτα τὸ συμφέρο μας, τὸ ψωμί μας, ἡ ζήση μας, καὶ νὰφίσουμε τὰ γλωσσι-

κά, τὰ θρησκευτικά, τὰ μαλλιαρικά καὶ τὰ δὲν ξέρω ποιά. Δὲ σὰς λέγω, ἐγὼ πρῶτος θὰ χτυπήσω κείνον ποὺ θὰ καταλάβω πὼς στᾶλήθεια πολεμάει τὴ γλώσσα μὲς καὶ θέλει τὸ κακὸ μὲς . . . μὰ τέτιο πρᾶμα δὲ βλέπω γιὰ τὴν ὥρα ποῦθενὰ καὶ μὴ πλανιέστε ἀδελφοί! . . .»

Ἄπο πικροῦ χειροκροτήματι καὶ ξεφωνητά : «Μπράβο, μπράβο! Σωστά, πολὺ σωστά! Μπράβο!»

Τὴ λέτε, σ' ἀρτὰ, κύρ Μιστριώτη καὶ σεῖς κοπέλια του ;

Τὰ λόγια ἀφτὰ βγήκανε ἀπὸ τὰ βάθια τῆς ψυχῆς ἐνὸς ρωμοῦ, ἐργάτη μαρμαρινοῦ, ποὺ ἐνοιωσε τὴν Ἀλήθεια!

«Οὐαὶ ὑμῖν!» ἔταν ἔλο τὸ ἔθνος νοιώσει τὴν ἀνίκητη ἀφτὴ Ἀλήθεια.

Πόλη

ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ

Ο ΜΑΛΛΙΑΡΙΣΜΟΣ

Δεύτερο «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» = «Θυμήσου με, Ἀφέντη, σὺν ἔρθῃς στὰ πράματα.»

Τρίτο «Τὰς κεφαλὰς κλίνατε» = «Κάτω τὶς κοῦτρες σας.»

Τέταρτο «Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο» = «Καὶ ἡ κουβέντα ἐγένε κηρῆς.»

Πέμτο «Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος» = «Κωνσταντῆς Παλιοκουβέντας.»

Ἑξτο «Ἡλέκτρα» = «Κεχρὶμπάρα.» — **Ἑβδομο** :

Εἶναι τὰ ἑπτὰ «θανάσιμα ἀμαρτήματα.»

Τὸ πρῶτο δὲν τῶγραφα στὸν ἀπάνου πίνακα. Ἀφτὸ θὰ τὸ πῶ μὲ δυὸ λόγια.

Σὲ μιὰ φιλολογικὴ ἐσπερίδα, στὸ φτωχικὸ μου στὸ Βαφειχώριο τοῦ Βοσπόρου, κάπου ἐκεῖ κοντὰ ποὺ ἔχει τὸ ἐξοχικὸ του μέγαρο ἢ κορυφὴ ἢ περὶφανη τῆς Ὀρθοδοξίας, ὁ μέγας μὲς καὶ Σεβαστὸς Πατριάρχης Ἰωαννῆμ ὁ Τρίτος, φιλοξενοῦσα μιὰ βραδιὰ τὸν ἀξέχαστο φίλο, τὸ Ζητουριάτη. Ἐπεσε στὴ μέση τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, καὶ ὁ μακαρίτης δὲν ξέρω πὼς τοῦ βουλήθηκε καὶ βάλθηκε μὲ τὰ σωστά του μὲ τοὺς μαλλιαροὺς, ποὺ τοὺς πέρασε ἀπ' τοῦ σκυλιοῦ τὴν οὐρά. Τοῦ παρατήρησα πὼς ἀφτὸ τὸ ζήτημα μοῦ κάνει κακὸ, πὼς προτιμῶ ὕστερα ἀπὸ ἕνα φαγι ἕνα καλὸ κομμάτι μουσικῆς, ἀπὸ ὅλες τὶς θεωρίες περὶ μουσικῆς, καὶ ἕνα καλὸ ποίημα ἀπ' ὅλες τὶς γλωσσικὲς θεωρίες.

Καὶ διάβασα μιὰ μετάφραση τοῦ «χυνοπωριάτου τραγουδιοῦ» τοῦ Μποντελέρ ποὺ εἶχα μεταφράσει ἐκεῖνες τὶς μέρες. Μὲ χειροκρότησαν. Κατόπι ὁ Ζητουριάτης ἀπάγγειλε δυὸ δικὰ του ποιήματα. Μιὰ δεσποινίδα — ποὺ δὲν ξέρω ἂν ἔχω σήμερα τὸ δικαίωμα νὰ μνημονέψω τῆς καὶ ποὺ ἔχει γραμμέ-

να πολὺ ὁμορφους στίχους καὶ πεζὰ στὴ δημοτικὴ — στρογγύλενε τὰ μάτια τῆς καὶ μὲ τὴν ἀφέλεια τοῦ φύλου τῆς εἶπε :

— «Μὰ, κύριε Ζητουριάτη, ἐσεῖς ποὺ καταφέρεστε, εἶστε πῶς μαλλιαρὸς ἀπὸ τὸ μαλλιαρὸ μὲς τὸν Ἀμφιτρώνα.»

— «Ὅχι δὰ, ἐγὼ εἶμαι δημοτικιστῆς, ἐγὼ δὲν ἀναγνωρίζω Ψυχάρηδες, Πάλληδες καὶ Νομάδες. Ἀφτὸι καταστρέφουν τὸν Ἀγῶνα μὲς. Ἄλλο μαλλιαρὸς καὶ ἄλλο δημοτικιστῆς!»

— «Καὶ τὰ σύνορα ; — ! ! ! !

Ἐγὼ μὲ σουρτίνα : Ψυχάρης, Πάλλης, Ἑφταλίωτης ! Τοὺς ἀναγνωρίζεις ; — μαλλιαρὸς — τοὺς ἀρνιέσαι ; δημοτικιστῆς !

Καὶ γράψε ὅ,τι θές.

Καὶ μὲ τὴν ἴδια λογικὴ, γιὰτὶ ἡ λογικὴ εἶναι μιὰ καὶ ἀδιαίρετη, συζητήθηκε στὴ Βουλὴ τῆς Ἀθήνας τὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ὡς ἐπιχειρήματα καὶ βάση εἶχε τὶς ἑπτὰ ψευτιές ποὺ ἀνάφερα.

Οἱ μαλλιαροὶ βουλευτῆς δὲν καταδέχτηκαν νὰ βροντοφωνήσουν πὼς αὐτὰ εἶναι ψευτιές. Ἀπ' τοὺς καθαρεβουσιάνους δὲ βρέθηκε κανένας εὐσυνείδητος γιὰ νὰ ρωτήσῃ ποῦ καὶ ποῖος μαλλιαρὸς τῶγραφε ἀφτὰ.

Κ' ἔτσι πάει λέοντας ! . . .

*

Χωρὶς ἀφτὴ τὴν κατάπτωση τῆς ἐθνικῆς ἀξιοπρέπειας θὰ προσκαλοῦσα ὅλους τοὺς δημοτικιστῆς τῆς Πόλης νὰ διοργανώσουμε μιὰ μεγάλη γιορτὴ γιὰ τὸ μεγάλο θρίαμβο τοῦ ἀγῶνα μὲς. Γιὰτὶ, θαρρῶ, νᾶναι θρίαμβος νὰ σὲ τρομάξουν Πατριαρχάδες καὶ Μεγάλοι Ἀρχοντες Μιστριώτες καὶ νὰ ἐπικαλοῦνται τὶς μπαγιονέτες τῆς Πολιτείας γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὶς ψευτιές τους. Μὰ ἔλα ποῦ ἡ σαπίλα τους εἶναι τέτοια ποὺ μὴλυνε τὴν ἐθνικὴ ἀξιοπρέπεια καὶ ἀφτὸ μὲς κάνει ἐμᾶς τοὺς δημοτικιστῆς, ἐμᾶς τοὺς μαλλιαροὺς, ἐμᾶς τοὺς πουλημένους, νὰ κλαῖμε καὶ νὰ μὴν ἔχουμε ὄρεξη γιὰ πανηγύρια, γιὰτὶ πο-νοῦμε τὸ ἔθνος μὲς.

Πόλη 2 ΙΙΙ 911.

N. ΑΜΟΥΡΓΙΑΝΟΣ

BIBLIOPOLION

Α. Ξ. ΧΑΤΖΗΛΟΥΚΑ

LIVRES D' OCCASION

Ἰδρυθὲν τῷ 1889 ὁδὸς Σταδίου — 34

Ὅλα σας τὰ βιβλία, ἐπιστημονικὰ καὶ μὴ, θὰ εὐρηθε λαιουργῆ καὶ μεταχειρισμένα εὐθηνά. Κατάλογος ἀποστέλλεται δωρεάν. ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΑΙ βιβλία καὶ βιβλιοθήκαι.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ

«'Ανοικτή ἐπιστόλῃ τῶν φοιτητῶν Λειψίας πρὸς τοὺς φοιτητὰς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου» («'Ακρόπολις» 24 τοῦ Μάρτη, σελίδα 2). Νὰν τὸ διαβάσανε τὸ γράμμα αὐτὸ οἱ φοιτητὲς μας; Νὰν τὸ νιώσανε; Καὶ ἂν τὸ νιώσανε, θὰ κρύψανε τὸ πρόσωπό τους ἀπὸ ντροπὴ καὶ γινῆκανε ὄργανα τυφλὰ τῆς ἀσυνείδητης δημοκρατίας καὶ τῆς φωτοσβέστρας στενοκεφαλίας;

Τὸ γράμμα τὸ ὑπογράφουσε φαρδιά πλατιά οἱ Ἕλληνες σπουδαστὲς τῆς Λειψίας, κάνανε δηλ. β. τι συστήσαμε στὴ «Φοιτητικὴ συντροφιά» νὰ κάμει καὶ δὲν τῶκαμε. Κι ἀρχινοῦνε ἔτσι :

«Οἱ κάτωθι ὑπογεγραμμένοι ἐν Λειψία Ἕλλη-
νες σπουδασταὶ μὲ τὸ δικαίωμα τὸ ὅποιον παρέχει
εἰς ἡμᾶς ἡ συναδελφότης, ἡ κοινὴ λατρεία τῆς ἀ-
ληθείας καὶ ἡ κοινὴ ἀγάπη τῆς πατρίδος, φρονού-
μεν, ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀπευθύνωμεν πρὸς τὴν μερί-
δα ἐκείνην τῶν φοιτητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστη-
μίου, ἣτις διενήργησε τὴν τελευταίαν ἐξέγερσιν ὑ-
πὲρ τῆς δῆθεν κινδυνεύουσας θρησκείας καὶ τῆς δῆ-
θεν κινδυνεύουσας γλώσσης, τὴν ἐπιστολὴν ταύτην
ἐκφράζοντες ἐν πάσῃ εὐλικρινείᾳ, τὴν ἐντύπωσιν, ἣν
τὰ κινήματα ταῦτα ἔκαμαν ὄχι μόνον εἰς ἡμᾶς,
ἀλλ' ὡς εἴμεθα βέβαιοι εἰς τοὺς πλείστους ἐκ τῶν
ἐν Ἑυρώπῃ Ἑλλήνων σπουδαστῶν καὶ ἐπιστημόνων»

Δυστυχῶς δὲν ἔχουμε τόπο νὰ ξανατυπώσουμε
ἀλάκαιρο τὸ γράμμα. Ξανατυπώνουμε μοναχὰ μερι-
κά του κομμάτια.

«...Στρέψατε τὸ βλέμμα σας εἰς ὅλα τὰ Πανε-
πιστήμια τῆς Ἑυρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἀκόμη
καὶ εἰς μερικὰ τῆς Ἀπωτάτης Ἀνατολῆς καὶ ἴδετε
ὑπὲρ τίνων ἰδεωδῶν ἐνθουσιῶσιν, ὑπὲρ τίνων ἰδεωδῶν
εἶναι ἔτοιμοι νὰ χύσωσι τὸ αἷμά των οἱ ἱεροφάνται
τῆς ἐπιστήμης. Ἀλήθεια καὶ ἐλευθερία καλοῦν-
ται τὰ ἰδεώδη ταῦτα. Καὶ ὅμως τὰ ἰδεώδη ταῦτα
οὐδαμῶς ἐφώτισαν τὰ κινήματα ὑμῶν καὶ τὰ ἔργα.

» Ἡνέχθητε νὰ φανατίζωσιν ὑμᾶς διὰ τοῦ ψεύ-
δους καὶ τῆς μωρίας, χωρὶς νὰ ἐξεγερθῇ ἡ ἀξιοπρέ-
πειά σας κατὰ τῶν περιφρονητῶν σας, τῶν ὁποίων
τινὲς ὀμιλοῦντες πρὸς ὑμᾶς ἐνόμισαν, ὅτι ἀποτεί-
νονται πρὸς ἀνθρώπους κατωτέρας διανοητικῆς ὑπο-
στάσεως. Ἡνέχθητε νὰ διεγείρωνται τὰ ἱερώτατα
τῶν αἰσθημάτων σας, ἡ ἀγάπη τῆς πίστεως καὶ
τῆς πατρίδος, οὐχὶ δι' ἐπιχειρημάτων ἀξίων ἐπιστη-
μόνων, ἀλλὰ διὰ παραλογισμῶν καὶ ἀστεϊσμῶν χαλ-
κευομένων εἰς τὰ καφενεῖα. Δὲν διεμαρτυρήθητε, διό-
τι ἄνδρες φέροντες τὸν τίτλον τοῦ ἐπιστήμονος καὶ
τὸ ἱερὸν ἀξίωμα τοῦ βουλευτοῦ ἀνάνδρους καὶ πρὸς

ἐκανοποίησιν ἀτομικῶν παθῶν ἐπιτίθενται κατὰ τῶν
ἀτυχῶς ὄντως ὀλίγων ἐπιστημόνων καὶ λογογράφων
μας. Δὲν διεμαρτυρήθητε δι' οὐδεμίαν διαστροφὴν
τῆς ἀληθείας, δι' οὐδεμίαν τῶν ἀστηρίκτων καὶ αἰ-
σχρῶν συκοφαντιῶν, δι' ὧν ἐζήτουν νὰ στηρίζωσιν,
ἀλλὰ δι' ὧν πράγματι ἐμίαναν τὴν ὑπόθεσιν, ἣν
θεωρεῖτε ἱερὰν καὶ ὑπὲρ ἧς ἀγωνίζεσθε.

» Διὰ τίνων λογικῶν ἐπιχειρημάτων ἔπεισαν ὑ-
μᾶς καὶ ἐπὶ τίνων ἐπιχειρημάτων στηριζόμενοι καὶ
σεῖς ἐφανατίσατε τὸν ἀφελῆ καὶ ἀδιαφώτιστον λαόν
ψευδῶς καὶ ἀκρίτως παρουσιάσαντες εἰς αὐτόν, ὅτι
κινδυνεύει ἡ ὀρθόδοξος χριστιανικὴ θρησκεία, ἡ τό-
σους δεινοὺς διωγμούς, ἡ τόσους ἐσωτερικοὺς ἐχ-
θροὺς νικηφόρως καταβαλοῦσα, ἡ καὶ πάντῃ ἄλλο-
γλώσσους λαοὺς ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆς συνέχουσα, ἡ
καθοδηγοῦσα, ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως ἐνὸς γλωσσικοῦ
κόμματος ἢ μιᾶς γλωσσικῆς μορφῆς ἐν τῷ συνήθει
γραπτῷ λόγῳ τῶν Ἑλλήνων; Δὲν βλέπετε, ὅτι σεῖς
οἱ ἴδιοι, ἰσχυριζόμενοι ταῦτα προσβάλλετε τὴν ὀρ-
θόδοξον θρησκείαν καὶ μειοῦτε τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν
δύναμιν τῆς ἐκκλησίας;

*

» Δικαίωμά σας ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον ἦτο καὶ
εἶναι νὰ διατυπώσητε ὡς ὁμᾶς τὴν ὑμετέραν ἐπὶ
τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος γνώμην καὶ τοῦ δικαίω-
ματος τούτου χρῆσιν τοσοῦτῳ μᾶλλον σκεπτιμωτέραν
καὶ ὠφελιμωτέραν τῇ πατρίδι θὰ ἐκάμνετε, ὅσῳ ἀ-
παθέστερον, λογικώτερον καὶ ἐπιστημονικώτερον ἐ-
στηρίζετε δι' ἐπιχειρημάτων σοβαρῶν καὶ διευτυ-
τε τὴν ὑμετέραν γνώμην.

» Ἀλλὰ ἀντὶ τούτου ἀκρίτως φανατίζόμενοι καὶ
φανατίζοντες τὸν λαόν, ὅστις πρὸς ὑμᾶς ὡς πρὸς μύ-
στας τῆς ἀληθείας ἀποβλέπει καὶ πιστεύει ἀνεξετα-
στὴν τὰ λεγόμενά σας, τῆς πρὸς ὑμᾶς λοιπὸν πί-
στεως τοῦ ἔθνους ἀπερίσκεπτον χρῆσιν ποιούμενοι,
ἐπηρεάζετε δι' ὀχλαγωγῶν τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀ-
πόφασιν τῶν ἀρμοδίων. Εἰσηγγεταὶ καὶ ὑποστηρι-
κταὶ ἀνελευθέρων καὶ μεσαιωνικῶν διατάξεων γι-
γνόμενοι, ἀνοίγουσιν τὴν θύραν εἰς πᾶσαν δούλω-
σιν τοῦ πνεύματος, ἐξωθεῖτε τὴν φυλὴν σας ἔξω τῆς
οἰκογενείας τῶν συγχρόνων πεπολιτισμένων λαῶν,
τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ὁποίων βᾶσις εἶναι ἡ ἐλευθερία
τῆς συνειδήσεως.

» Χαλκεύοντες δεσμὰ τῆς ἐλευθέρας ἐρεῦνης,
συντρίβετε τὴν μόλις ἀναγεννωμένην Ἑλληνικὴν ἐ-
πιστήμην διαιωνίζοντες ἐν ἐκπαιδευτικῶν καθεστῶς,
τοῦ ὁποίου ἡ ἀξία εἶναι τοῦλάχιστον συζητήσιμος.
Ἀπαγορεύετε κυριολεκτικῶς πᾶσαν μέριμναν πρὸς
πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους,
πρὸς τὴν ὁποίαν πάντες οἱ λαοὶ ὑπὸ ἔθνικῶν ἀτυ-
χημάτων προσβληθέντες, ἀπέβλεψαν. Τὴν ἀνόρθω-

σιν εκείνην, ἣν σύμπαν τὸ ἔθνος πρὸ ὀλίγου ἀκόμη ὡς ἄγκυραν σωτηρίας ἐπεζήτησεν, καὶ ἡ ὁποία διὰ νὰ μὴ εἶναι ἀνόρθωσις χαρτίνη πρέπει ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν Ἑλλήνων νὰ συντελεσθῇ, σεις καθιστᾶτε προβληματικὴν, καὶ ἂν ἐξηριᾶτο παρ' ὁμῶν θὰ τὴν καθιστᾶτε ἀδύνατον.»

Νά, καὶ οἱ τιμημένες ὑπογραφές :

Λημ. Ἀλεβίζος φοιτητῆς ἰατρικῆς, Ἀριστείδης Ἀσημακόπουλος φοιτ. ἰατρικῆς, Θάνος Βουρλούμης φοιτ. νομικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν, Γ. Καλογήρου (ἀν.) Κωνστ. Ἰ. Κυριαζῆς φοιτ. οἰκ. Δ. Γληνός, Ν. Δεκαβάλλας, Γ. Κ. Παπτιάς φοιτ. οἰκ. Τάσος Φ. Στεφανόπουλος φοιτ. οἰκ. Θ. Χοιδᾶς φοιτ. νομ. καὶ τῶν πολ. ἐπιστημῶν.

Ἡ ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Ἡ ΑΝΑΝΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Φίλε «Νουμᾶ».

Ἄναντρεία νὰ φήσουμε μέσα στὴ Βουλὴ νὰ βριστοῦνε, νὰ ποδοπατηθοῦνε, νὰ συρθοῦν στὸ βούρκο Ἑλληνες, πού τιμᾶνε τὸ Ἑλληνικὸ ὄνομα καὶ νὰ περάσουνε γιὰ προδότες, γιὰ πωλημένοι, γιὰ τρελλοί. Ποιοί; Ἐκεῖνοι πού ἀντιπροσωπεύουνε τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴ φιλολογία μας στὸν ξένο κόσμο.

Ἄναντρεία νὰ μὴν πέσει ἓνας μπάτσος, νὰ μὴ σηκωθεῖ μιὰ γροθιά, νὰ μὴν πεταχτεῖ κατάμουτρα μιὰ καλαμακρὴ στὸν πρῶτο ὑβριστὴ καὶ νὰ κοπεῖ ἀμέσως στὴν ἀρχὴ ὁ βήχας ὅλων τῶν ἄλλων γλωσσοδημοκόπων.

Ἄναντρεία, νὰ μὴ σηκωθοῦν πέντε, δέκα, εἴκοσι, ἴσοι εἶναι οἱ δημοτικιστὲς μέσα στὴ Βουλὴ νὰ χτυπήσουν πόδι, νὰ δηλώσουνε πὼς δὲν ἐννοοῦν νὰκούσουνε καμμιά βρυσὴ πού κατάντησε καὶ ζήτημα προσωπικὸ τὸ γλωσσικὸ μας ζήτημα, πού εἶναι καθαρῶς ἐπιστημονικὸ καὶ ἀγῶνας τῆς Ἰδέας.

Ἄναντρεία νὰ μὴ βρεθεῖ ἓνας παλληκαρᾶς, ἓνα λιοντάρι ὅταν τὸ Βελαωρίτη τὸν ποιητὴ νὰ δείξει τὴ γροθιά του μόλις αἰσθάνθηκε χτυπημένη τὴ φιλοτιμία του ἀπὸ τὸν πρῶτο συνάδερφό του μέσα στὴ Βουλὴ.

Ἄναντρεία πού οἱ φίλοι τῆς δημοτικῆς μέσα στὴ Βουλὴ, πού καυχῆθηκαν πὼς εἶναι δημοτικιστὲς καὶ δὲν καταδεχτήκανε νὰ μιλήσουνε τὴ γλώσσα τους. Καὶ χτὲς ἐβγήκε ὁ κ. Τετενὲς δίχως νὰ ναι δημοτικιστὴς ὁ ἄνθρωπος, δηλαδὴ τῆς Ἰδέας, καὶ τὴ μίλησε τόσο ὁμορφα καὶ χειροκροτήθηκε ἀπὸ ὁ-

λάκαιρη τὴ Βουλὴ.

Ἄναντρεία πού ἐνῶ ἡ Κυβέρνηση ἔχει τριάντα παράσημα ἔτοιμα νὰ μοιράσει σὲ ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων, δὲν εἶπε δυὸ λόγια γι' αὐτοὺς πού σκέφτηκε νὰ τοὺς τιμήσει.

Ἄναντρεία πού δὲ βρέθηκε ἓνας βουλευτὴς νὰ ὑπερασπιστεῖ ὅλους πού βαστοῦν μιὰ τίμια πέννα στὰ χέρια τους καὶ λέγονται ποιητὲς καὶ λόγιοι, ἐνῶ πάντα βρῖσκεται νὰ μιλήσει ἓνας βουλευτὴς γιὰ τὸν τελευταῖο **βλαχοδήμαρχο** καὶ γιὰ τὸν τελευταῖο κατάδικο τοῦ Παλαμηδιοῦ.

Ἄναντρεία ὄχι πλέον γιὰ τοὺς δημοτικιστὲς βουλευτὲς, μὰ γιὰ ὅλους πού ἀφήσανε νὰ πάρει τὸν κατήφορο τὸ ζήτημα τὸ γλωσσικὸ, γιὰ ὅλους ἄσους σέβονται τὴν ἀξιοπρέπεια, τὸ βουλευτικὸ τους ἀξίωμα, τὸν πολιτισμὸ, τὴν ἀλήθεια, τὴν ἐπιστήμη, τὴν ἰδέα, τὴν Πατρίδα.

ΧΡ. ΒΑΡΛΕΝΤΗΣ

ὍΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ὁ κ. Μίλτος Α. Συννεφιάς μᾶς ἐστειλε ἀπὸ τὴ Σάμο τὸ ἀκόλουθο ἐπίγραμμα :

Παράξενο : Κάθε φορὰ πού νὰ διαβάσω παίρνω
τὸ Δὸν Κιχῶτο
τὸν ξακουστό,

Χωρὶς νὰ θέλω στὸ νοῦ μου φέρνω
τὸ Μιστριώτη
τὸ σεβαστό !

— Δὲν ἔχει δίκιο ὁ κ. Συννεφιάς, γιὰτὶ ὁ ἀθάνατος ἥρωας τοῦ Θεοβάλαντες δούλευε γιὰ λογαριασμὸ του, καὶ ὄχι γιὰ λογαριασμὸ κανενὸς Μαυρομιχάλη τῆς ἐποχῆς του.

— Τὰ συχαρίκια μας στὸν κ. Μουρέλλο γιὰ τὸν Γ' τόμο τῆς «Κρητικῆς Στοᾶς» του, πού μᾶς ἤρθε τώρα τελευταῖα ἀπὸ τὸ Ἡράκλειο τῆς Κρήτης. Χαίρεται κανεὶς νὰ τὴν ξεφυλλίσει (τόσο ὁμορφα καὶ καλλιτεχνικὰ εἶναι τυπωμένη) καὶ δὲ χορταίνει νὰ διαβάσει τὰ τόσα διαλεκτὰ πράματα, περὶ καὶ ποιήματα, πού στολίζουν τίς σελίδες τους. Ἡμερολόγιο δὲν εἶναι ἡ «Κρητικὴ Στοά.» Εἶναι, νὰ τὴν ποῦμε, μιὰ φιλολογικὴ *ἐπιτηρίδα*, καὶ ὁ ἐκδότης της, ὁ διαβολομουρέλλος, ἔβαλε κάτου ὅλους πού ἐκδίδουν τέτοιας λογῆς πράματα.

— Λάβαμε τὸ πρῶτο φυλλάδιον τῆς «Ἀρμονίας» πού ἀρχίνησε νὰ βγαίνει στὴν Πάτρα καὶ τὸ καταχαρήκαμε. Ὅσα διαβάσαμε στίς λίγες σελίδες του μᾶς δίνουν ἐλπίδες γιὰ μελλούμενη διαλεκτὴ καὶ καλοσυνειδητὴ φιλολογικὴ ἐργασία καὶ τὴν καρτεροῦμε.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Α. Δεκ στὴν Πάτρα. Ἄδικο ἔχεις σὲ ὄλα, πέρα πέρα. Θὰ σοῦ γράψουμε.—κ. Μ. Μανρ. στὸ Λίβερπουλ. Λάβαμε τὸ γράμμα κ' εὐχαριστοῦμε. Στείλαμε τὸ φύλλο.—κ. Τάν. Δυτ. Ὁμορφο αὐτὸ πού λές γιὰ τοὺς πρῶταρχους

της Κακαρέουσας «... Ἀπὸ τῆ μιᾶ μεριά μᾶς φέλνουνε με... νεροουλιασμένο λυρισμό τὴν ἀφθιτὴ δόξα τῶν προγόνω μας κι ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά μᾶς δείχνουνε με σκυλῆσια ὑρεξὴ τις γροθιές τους σὰ νὰ πρόκειται νὰ σπάσουν... τίποτα κούφια καρύδια!» — κ *Κινέζο*. Ἔτσι λοιπὸν «Ὅστε *ἐνδιατήρια Μουσῶν*, οὔτε *Φλογερό καμίνι*, μὰ *Ὀδράνιον Κράτος* εἶναι ὁ ταιριαζόμενος τίτλος στοῦ Πανεπιστήμιου τῆς Ἀθῆνας». Σύμφωνι.

**ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ κ. κ. ΥΔΡΟΛΗΠΤΑΣ
ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ**

Παρακαλοῦνται οἱ κ. κ. Ὑδρολήπται οἱ τυχὸν μὴ πληρώσαντες εἰσέτι τὸ ἀντίτιμον ποσίμου ὕδατος διὰ τὸ ἔτος 1910 ὅπως προσέλθωσι καὶ καταβάλλωσι τοῦτο εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Δήμου ἵνα μὴ ἡ ὑπηρεσία εὐρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διακόψῃ τὴν παροχὴν αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Μαρτίου 1911.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Ὑδραυλικοῦ Τμήματος

**ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΩΔΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ**

1) Προκηρύσσεται Ἀβερῶφειος μουσικὸς ἀγὼν πρὸς σύνθεσιν ᾠμάτων καταλλήλων ὅπως ψάλλωνται ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν σχολείων, τῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν στρατιωτῶν.

2) Ἡ μουσικὴ τῶν ᾠμάτων τούτων ἀποτελουμένη ἐκ μονοφώνων ἢ διφώνων μελωδιῶν μετὰ συνοδείας κλειδοκρυμβάλου πρέπει νὰ εἶνε ἀνέκδοτος τὰ ποιήματα δύνανται νὰ εἶνε ἀνέκδοτα ἢ μὴ.

3) Πρὸς βράβεισιν εἴκοσιν (20) ᾠμάτων διατίθεται χρηματικὸν ποσὸν, δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2600) δρα. κατανεμηθησομένων εἰς εἴκοσι βραβεῖα ἕξ ἑκατὸν εἴκοσι πέντε (125) δραχ. ἕκαστον Ἡ κατανομή εἰς μικρότερα ποσὰ δὲν ἐπιτρέπεται.

4) Τὰ βραβευθησόμενα ᾠματα θεωροῦνται κτήματα τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ Συλλόγου ὅστις δύνανται νὰ κάμῃ οἰανδήποτε χρῆσιν αὐτῶν.

5) Χρόνος πρὸς ὑποβολὴν ὀρίζεται μέχρι τῆς 30 Ὀκτωβρίου 1911.

6) Τὰ χειρόγραφα παραδίδονται εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Ὁδείου ἀωνύμως, φέροντα ὡς διακριτικὸν γνῶρισμα, ρητὸν τι ἢ ἔκτυπον σφραγίδος. Εἰς ἕκαστον χειρόγραφον εἶνε προσσηρημένος φάκελος κλειστὸς περιέχων τὸ ὄνομα τοῦ συνθέτου καὶ φέρον ἕξωθεν τὸ σχετικὸν ρητὸν ἢ ἔκτυπον σφραγίδος. Ἐκαστον ᾠμα ἀποτελεῖ αὐτοτελὲς χειρόγραφον ὑποβαλλόμενον δι' ἰδιαίτερου φακέλλου.

7) Πρὸς κρίσιν τοῦ μουσικοῦ καὶ ποιητικοῦ μέρους τῶν ὑποβληθησομένων ᾠμάτων, ὀρισθῆσεται ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ Συλλόγου ἐπιτροπὴ πενταμελὴς ἐλεγομένη ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαήμερου τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου

8) Ἡ ἐπὶ τῶν ὑποβληθησομένων συνθέσεων κρίσις τῆς ἐπιτροπῆς δημοσιευθῆσεται ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς αὐτῶν, τὰ δὲ βραβευθη-

σόμενα ᾠματα ἐκτελεσθήσονται ἐν συναυλίᾳ τοῦ Ὁδείου.

9) Ἐὰν οὐδὲν τῶν ὑποβληθέντων ᾠμάτων κριθῇ ἄξιον βραβείου, ἢ τινὰ μόνον ἐξ αὐτῶν κριθῶσι βραβεύσιμα δύνανται ἢ Ἐπιτροπὴ δι' ἠτιολογημένης ἀποφάσεως, ἢ νὰ περιορίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν βραβευθησομένων ἔργων ἢ νὰ μὴ βραβεύσῃ οὐδέν.

(10) Τὰ χειρόγραφα ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιστρέφονται.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Μαρτίου 1911.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν.

G. N. NAZOS

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος καθιστᾷ γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν 23ην Ἀπριλίου ἐ. ἔ. γενήσεται ἐν τῷ Καταστήματι αὐτῆς διαγωνισμὸς πρὸς πρόσληψιν δοκίμων καὶ βοηθῶν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις πρὸς ὄργανισμοῦ αὐτῆς, εἰς τὰς ὁποίας διὰ τελευταίας ἀποφάσεως τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Τραπεζῆς προσετέθησαν καὶ αἱ ἑξῆς.

α') Οἱ ἐξεταστέοι ὀφείλουσι νὰ ἔχωσιν ἐκτελέσει τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν ὑποχρέωσιν.

β') Ἐὰν τις τῶν ἐξετασθησομένων εὐδοκιμήσῃ κατὰ τὸν διαγωνισμὸν, ἔχει δὲ προσθέτως πενταετῆ τοῦλάχιστον ὑπηρεσίαν παρὰ τινι Τραπεζῇ ἢ Ἐταιρείᾳ ἐξαιρετικῶς δύνανται νὰ διορισθῇ ἀπ' εὐθείας βοηθός.

Πλεῖστοι πληροφοροῖα παρέχονται ἐν τῷ τμήματι τῆς Ἐπιθεωρήσεως.

Αἰτήσεις πρὸς συμμετοχὴν γίνονται δεκταὶ μέχρι τῆς 15ης Ἀπριλίου, οἱ δὲ ὑποβαλόντες ἤδη τοιαύτας δέον συμφώνως πρὸς τὰς ἐπενεχθείσας ὡς ἀνωτέρω τροποποιήσεις τοῦ Ὁργανισμοῦ, νὰ προσάγουν ἐγκαίρως τὰ πιστοποιητικὰ περὶ ἐκπληρώσεως τῆς στρατιωτικῆς ὑποχρεώσεώς των.

(Ἐκ τοῦ τμήματος τῆς Ἐπιθεωρήσεως)

Η ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΕΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ

Γνωστοποιεῖ ὅτι,

Τὸ ἀτμόπλοιον αὐτῆς «Θεμιστοκλῆς», ἀναχωρῆσαν ἐκ Νέας Ὑόρκης, ἀναμένεται εἰς Πειραιᾶ, πρὸ τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα, φέρον ὑπερεπτακοσίους ἐπιβάτας, ἐπανερχομένους ὅπως διέλθωσι τὰς ἑορτὰς πλησίον τῶν οἰκογενειῶν των.

Τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο θέλει ἀναχωρήσει ἐκ νέου ἐκ Πειραιῶς διὰ Νέαν Ὑόρκην *τὴν 21 Ἀπριλίου* καὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ταξειδεύσωσιν, εἰδοποιοῦνται ὅπως ἐξασφαλίσωσι τὰ εἰσιτήριά των.

(Ἐκ τῆς Διευθύνσεως)

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατά τὴν 28 Φεβρουαρίου 1911

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

		28 Φεβρουαρίου 1911	31 'Ιανουαρίου 1911
Ταμείον	Εἰς μεταλλικὸν	Δρ. 4,517,693.57	3,897,113.12
	Εἰς Τραπεζικὰ γραμμάτια Ἴονικῆς Τραπεζῆς	679,285.—	1,107,085.—
	Εἰς κερματικά γραμμάτια δίδραχμα καὶ μονόδραγμα	1,192,051.—	757,214.—
Διαθέσιμα συμφώνως Νόμῳ ΓΧΜΒ'	Εἰς χρυσὸν Φρ. 4,540,890.—	25,000,000.—	22,490,600.—
	» συνάλλαγμα » 20,459,110.—	53,838,147.10	53,241,633.63
Ἐξωτερικὸν Ἰσμοί.	Ἀντίτιμον μεταλλικοῦ εἰς τὸ Ἐξωτερικόν	60,711.75	60,711.75
Δάνειον πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ ἀναγ. κυκλοφ. Τραπεζ. Γραμμ.	Προϊὸν ἐκδοθέντ. Ἐθν. Δαν. εἰς γρ. Ἑλλ. Σιδ. 4% τοῦ 1902	61,778,575.42	61,778,575.42
» πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν διδράχμων καὶ μονόδραχμων.		7,051,303.—	7,438,082.—
Ὁμολογίαὶ ἔθνικῶν δανείων	Εἰς χρυσὸν Δρ. 30,025,433.33	62,707,653.98	62,624,894.15
	Εἰς Τραπεζ. Γραμμ. ἴτια » 32,682,220.65	3,029,990.—	3,019,990.—
Ἔντοκα γραμμάτια Ἑλλ. Δημ. οἰοῦ εἰς τραπεζ. γρ/τία.		23,909,098.61	23,385,994.48
Προξοφλήσεις		15,450,721.28	15,985,987.43
Καθυστερήσεις προξοφλήσεων		4,884,895.61	5,599,473.01
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ Ἰσμοὶ ἐπὶ ἐνεγύρω χρηματογράφων.		67,398,870.21	67,718,318.82
Δάνεια ἐπὶ ἐνεγύρω ἐμπορευμάτων		47,310,708.62	47,618,221.37
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ Ἰσμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ		18,222,983.13	17,223,788.23
Δάνεια εἰς δῆμους, λιμένας καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα.		7,398,602.—	7,430,739.50
Χορηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας		1,250,000.—	1,250,000.—
Καθυστερήσεις χορηγήσεων εἰς γεωργοκτημ.		104,643.—	104,643.—
Μετοχοὶ εἰς ἐγχωρίους ἑταιρείας.		875,547.15	875,547.15
Συμμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης εἰς χρυσὸν		9,193,274.27	9,228,494.56
Ὁμολογίαὶ λαχ. δανείων Ἐθνικῆς Τρ τῆς Ἑλλάδος		3,353,670.97	3,408,242.53
Καταστήματα Τραπεζῆς καὶ κτήματα τὰ εἰς ἀναγκαστικῶν ἐκποιήσεων		1,271,949.82	1,270,407.37
Ἀπαιτήσεις ἐπισημασθεῖς		2,534,272.56	2,747,113.76
Ἐξόδα ἐγκαταστάσεως (ἰδίως δαπάνη κατασκευῆς Τραπεζ. Γραμματίων).		6,035.50	31,829.52
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἔξωτερικῷ		860,160.—	860,160.—
Ἀ/σμός εξαγορᾶς συμμετοχῆς Κυβερνήσεως εἰς κέρδη Τραπεζ. Γραμματίων		320,000.—	320,000.—
Ἐξαγορὰ προνομίου Προνομ. Τραπεζῆς Ἡπειροθεσσαλίας		1,537,818.57	2,358,155.16
Διάφορα		425,738,632.12	423,833,015.01

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Μετοχικὸν κεφάλαιον.	Δρ. 20,000,000.—	20,000,000.—
Ἀποθεματικά κεφάλαια.	13,500,000.—	13,500,000.—
Τραπεζικὰ Γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ:		
α) διὰ λογαριασμὸν τῆς Κυβερνήσεως.	Δρ. 61,778,575.42	
β) » » τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.	33,442,500.65	
γ) » » συμφώνως Νόμῳ ΓΧΜΒ'	22,000,000.—	
	120,221,076.07	122,160,366.38
Κερματικά γραμμάτια δίδραχμα καὶ μονόδραγμα	7,051,303.—	7,438,082.—
Καταθέσεις ἐν ὄψει εἰς μεταλλικὸν	5,004,097.85	4,854,034.70
Καταθέσεις ἐν ὄψει εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια	30,807,295.25	24,047,199.87
Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι	1,874,904.76	1,332,074.63
Μερίσματα πληρωτέα	584,190.—	846,890.—
Διεθν. Οἰκονομ. Ἐπιτροπὴ Ἰσμοὶς καταθ. ἐκ δὴμ. ὑπεγγ.		
προσόδων.	Εἰς χρυσὸν Δρ. 829,035.82	
	Εἰς τρ. γρ. » 3,526,913.53	4,355,949.35
	272,806.80	409,286.80
Ἰπηρεσία Ἐθνικῶν Δανείων εἰς χρυσὸν	546,050.12	1,387,321.92
Ἰπηρεσία Ἐθνικῶν δανείων εἰς τρ. γρ. μ.	4,339,572.61	3,594,572.61
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς χρυσὸν	5,006,715.95	6,006,715.95
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια	3,911,321.84	3,933,056.49
Ἔντοκος καταθέσεις Δημ. εἰς χρυσ. (προϊὸν προκαταβολῆς 40,000,000)	60,711.75	60,711.75
Ἔντοκοι κατ. θέσεις Δημ. εἰς χρυσ. διὰ τὴν κατασχ. τοῦ Σ. Π. Δ. Σ.	58,765.40	59,115.40
» » » τρ. γραμμ.	120,752,547.14	120,270,813.09
Καταθέσεις ὑπὸ προθεσμίαν καὶ διαρκείας	38,482,950.—	38,482,950.—
Λαχειοφόρον Δάνειον Τραπεζῆς 3 % εἰς χρυσὸν	20,111,400.—	20,111,400.—
» » 2 1/2 % εἰς τραπεζ. γραμμάτια	1,858,834.—	2,167,718.—
Ἰπηρεσία Λαχειοφόρου δανείου Τραπεζῆς 3 % εἰς χρυσὸν	561,037.50	733,942.50
» » 2 1/2 % εἰς τραπεζ. γραμμάτια	18,231,296.56	17,926,571.82
Καταθέσεις Ταμιευτηρίου.	1,921,036.14	2,180,072.69
Διάφοροι Λογαριασμοὶ	6,224,770.03	5,555,943.88
Διάφορα	425,738,632.12	423,833,015.01